

INSTA ವಿದ್ಯಮಾನ

ವಾರದ ಪ್ರಚಲಿತ ವಿದ್ಯಮಾನಗಳು

KAS, FDA/SDA/PDO/ GROUP C,
PSI/PC, TEACHER'S EXAMS

ಕನ್ನಡ & English

By- ನಂದನ್ ಸರ್

September 2nd & 3rd Week 2026

- ಸಫಾಯಿಕರ್ಮಚಾರಿಗಳ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಆಯೋಗ (NCSK)
- ತುರ್ತುಸಾಲ ಖಾತರಿ ಯೋಜನೆ (ECLGS) 5.0
- 2029 ರವೇಳಿಗೆ ಭಾರತವನ್ನು ಮಾದಕವ್ಯಸನ ಮುಕ್ತವನ್ನಾಗಿಸುವ ಮಾರ್ಗಸೂಚಿ
- ಸೆಣಬು: ಭಾರತದ ಸುವರ್ಣ ನಾರು
- ನೀಲಿಆಕಾಶಕ್ಕಾಗಿ ಶುದ್ಧ ಗಾಳಿಯ ಅಂತರರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ದಿನ
- ಯುನೆಸ್ಕೋತಾತ್ಕಾಲಿಕ ಪಟ್ಟಿಗೆ ರಾಜಸ್ಥಾನದ ಶೇಖಾವತಿ ಹವೇಲಿಗಳು
- ಜಮ್ಮುವಿನನಾಮಫಲಕಗಳಲ್ಲಿ ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕ ಡೋಗ್ರಿ ಲಿಪಿಯ ಮರುಸ್ಥಾಪನೆ
- ಸ್ವಚ್ಛವಾಯು ಸರ್ವೇಕ್ಷಣೆ 2026
- ರಾಷ್ಟ್ರೀಯಚಲನಚಿತ್ರ ಪ್ರಶಸ್ತಿಗಳು
- ಮತ್ಸ್ಯಮೆಟ್ರಿ (MatsyaMetri)
- ಎಂಡೋಮೆಟ್ರಿಯೋಸಿಸ್ (Endometriosis)
- ಒರಾಂಗುಟಾನ್
- ಹೊಗೆಮಂಜುನಿರೋಧಕ ಗನ್ (Anti-smog Gun)
- ಕೇಂದ್ರಗ್ರಾಹಕ ಸಂರಕ್ಷಣಾ ಪ್ರಾಧಿಕಾರ (CCPA)

- ಸಾಗರ್ಮಂಥನ್ ನೌಕೆ
- ಆಸ್ಟಿಯೋಆರ್ಥರೈಟಿಸ್ (Osteoarthritis)
- ಬಖರಾಸರೋವರ
- ಭಾರತ-ರಷ್ಯಾ ದ್ವಿಪಕ್ಷೀಯ ಸಭೆ
- ಕೆಂಪುಸಮುದ್ರ (Red Sea)
- ಪ್ರಧಾನಮಂತ್ರಿ ಕಿಸಾನ್ ಮಾನ್-ಧನ್ ಯೋಜನೆಗೆ (PM-KMY) 7 ವರ್ಷ
- ಸಾಗರೋತ್ತರಲಿಥಿಯಂ ಮತ್ತು ನಿರ್ಣಾಯಕ ಖನಿಜಗಳಿಗಾಗಿ ಭಾರತದ ಪ್ರಯತ್ನ
- ತಾಮ್ರ (Copper)
- ಲಿಪುಲೇಖಣಿವೆಮಾರ್ಗ (ಪಾಸ್)
- 18ನೇಬ್ರಿಕ್ಸ್ ಶೃಂಗಸಭೆ: ನವದೆಹಲಿ ಘೋಷಣೆ
- 18ನೇಬ್ರಿಕ್ಸ್ ಶೃಂಗಸಭೆ: ನವದೆಹಲಿ ಘೋಷಣೆ
- ಆಚಾರ್ಯವಿನೋಬಾ ಭಾವೆ
- ಪೆರಿಮ್ವೀಪ (ಮಯೂನ್)
- ಹೊಸಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಬ್ಯಾಂಕ್ (NDB)
- S-400 ಟ್ರಯಂಫ್ (S-400 Triumph)
- ಕತ್ತೆಕಿರುಬಗಳು (Hyenas)
- ಭಾರತ-ವಿಯೆಟ್ನಾಂ ಸಂಬಂಧಗಳು
- ಹಿಂದಿವಿವಸ್ 2026
- ಮುಟ್ಟಿಕಾಳು (Moth Bean)
- ಗುಚ್ಚಿಅಣಬೆಗಳು (Gucchi Mushrooms)
- ರಾಷ್ಟ್ರೀಯಇಂಜಿನಿಯರ್‌ಗಳ ದಿನ

INSTA ವಿದ್ಯಮಾನ WEEKLY CURRENT AFFAIRS SEPTEMBER 2nd and 3rd WEEK 2026

ಸಫಾಯಿ ಕರ್ಮಚಾರಿಗಳ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಆಯೋಗ (NCSK) ರಾಜಕೀಯ

ಸಂದರ್ಭ:

- ಸಾಮಾಜಿಕ ನ್ಯಾಯ ಮತ್ತು ಸಬಲೀಕರಣ ಇಲಾಖೆಯು ಸಫಾಯಿ ಕರ್ಮಚಾರಿಗಳ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಆಯೋಗದ (NCSK) ಅಧ್ಯಕ್ಷರು, ಉಪಾಧ್ಯಕ್ಷರು ಮತ್ತು ಸದಸ್ಯರನ್ನು ನೇಮಕ ಮಾಡಿದೆ.

ಸಫಾಯಿ ಕರ್ಮಚಾರಿಗಳ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಆಯೋಗ (NCSK):

- ಸ್ಥಾಪನೆ:** ಈ ಆಯೋಗವನ್ನು 1993 ರ NCSK ಕಾಯ್ದೆಯ ಅಡಿಯಲ್ಲಿ 1994 ರಲ್ಲಿ 3 ವರ್ಷಗಳ ಅವಧಿಗೆ ಶಾಸನಬದ್ಧ ಸಂಸ್ಥೆಯಾಗಿ (statutory body) ಸ್ಥಾಪಿಸಲಾಯಿತು.
- ಪ್ರಸ್ತುತ ಸ್ಥಿತಿ:** ಇದರ ಶಾಸನಬದ್ಧ ಅವಧಿಯು ಮುಕ್ತಾಯಗೊಂಡಿದ್ದು, ಪ್ರಸ್ತುತ ಇದು ಸಾಮಾಜಿಕ ನ್ಯಾಯ ಮತ್ತು ಸಬಲೀಕರಣ ಸಚಿವಾಲಯದ ಅಡಿಯಲ್ಲಿ ಶಾಸನಬದ್ಧವಲ್ಲದ ಸಂಸ್ಥೆಯಾಗಿ (non-statutory body) ಮುಂದುವರಿದಿದೆ.
- ಉದ್ದೇಶ:** ಸಫಾಯಿ ಕರ್ಮಚಾರಿಗಳ ಘನತೆ, ಸುರಕ್ಷತೆ, ಕಲ್ಯಾಣ ಮತ್ತು ಸಾಮಾಜಿಕ-ಆರ್ಥಿಕ ಹಿತಾಸಕ್ತಿಗಳನ್ನು ರಕ್ಷಿಸುವುದು ಇದರ ಮುಖ್ಯ ಉದ್ದೇಶವಾಗಿದೆ.

ಪ್ರಮುಖ ಕಾರ್ಯಗಳು:

- ಕಲ್ಯಾಣ ಮತ್ತು ಪುನರ್ವಸತಿ ಯೋಜನೆಗಳ ಅನುಷ್ಠಾನವನ್ನು ಮೇಲ್ವಿಚಾರಣೆ ಮಾಡುವುದು.
- ಕುಂದುಕೊರತೆಗಳು/ದೂರುಗಳನ್ನು ತನಿಖೆ ಮಾಡುವುದು ಮತ್ತು ಸ್ವಯಂ ಪ್ರೇರಿತ (suo motu) ಕ್ರಮ ಕೈಗೊಳ್ಳುವುದು.
- ಕೆಲಸದ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಗಳು, ಆರೋಗ್ಯ, ಸುರಕ್ಷತೆ ಮತ್ತು ವೇತನಗಳನ್ನು ಪರಿಶೀಲಿಸುವುದು.
- ಕೇಂದ್ರ ಮತ್ತು ರಾಜ್ಯ ಸರ್ಕಾರಗಳಿಗೆ ಸಲಹೆ ನೀಡುವುದು ಹಾಗೂ ವರದಿಗಳು ಮತ್ತು ಶಿಫಾರಸುಗಳನ್ನು ಸಲ್ಲಿಸುವುದು.
- ಮಲಹೊರವ ಪದ್ಧತಿ ನಿಷೇಧ ಮತ್ತು ಅವರ ಪುನರ್ವಸತಿ ಕಾಯ್ದೆ, 2013 ರ ಅನುಷ್ಠಾನದ ಉಸ್ತುವಾರಿ ವಹಿಸುವುದು.

ತುರ್ತು ಸಾಲ ಖಾತರಿ ಯೋಜನೆ (ECLGS) 5.0 ಅರ್ಥಶಾಸ್ತ್ರ

ಸಂದರ್ಭ:

- ತುರ್ತು ಸಾಲ ಖಾತರಿ ಯೋಜನೆ (ECLGS) 5.0 ಬಾಹ್ಯ ಅಡೆತಡೆಗಳಿಂದ ಬಾಧಿತವಾದ ವ್ಯವಹಾರಗಳಿಗೆ ಉದ್ದೇಶಿತ ಸಾಲ ಖಾತರಿ ಬೆಂಬಲವನ್ನು ಒದಗಿಸುತ್ತದೆ.

ತುರ್ತು ಸಾಲ ಖಾತರಿ ಯೋಜನೆ (ECLGS):

- ಪ್ರಾರಂಭ:** ಕೋವಿಡ್-19 ರಿಂದ ಸಂಕಷ್ಟಕ್ಕೆ ಸಿಲುಕಿದ ವ್ಯವಹಾರಗಳಿಗೆ ಸಾಲದ ಬೆಂಬಲವನ್ನು ಒದಗಿಸಲು 2020 ರಲ್ಲಿ ಆತ್ಮನಿರ್ಭರ್ ಭಾರತ್ ಪ್ಯಾಕೇಜ್ ಅಡಿಯಲ್ಲಿ ಇದನ್ನು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಲಾಯಿತು.
- ECLGS 1.0:** MSME ಗಳು, ವ್ಯಾಪಾರ ಉದ್ಯಮಗಳು, ಮುದ್ರಾ ಸಾಲಗಾರರು ಮತ್ತು ವೈಯಕ್ತಿಕ ವ್ಯಾಪಾರ ಸಾಲಗಳು; ₹50 ಕೋಟಿಗಿಂತ ಕಡಿಮೆ ಸಾಲ, DPD ≤60 ದಿನಗಳು (ಫೆಬ್ರವರಿ 2020).

- ECLGS 2.0:** 26 ಸಂಕಷ್ಟಕ್ಕೀಡಾದ ವಲಯಗಳು ಮತ್ತು ಆರೋಗ್ಯ ಸೇವೆ; ₹50 ಕೋಟಿಯಿಂದ ₹500 ಕೋಟಿವರೆಗಿನ ಸಾಲಗಳು, ಆಕೃತಿ ≤60 ದಿನಗಳು.
- ECLGS 3.0:** ಆತಿಥ್ಯ, ಪ್ರಯಾಣ ಮತ್ತು ಪ್ರವಾಸೋದ್ಯಮ, ವಿರಾಮ/ಕ್ರೀಡೆ ಮತ್ತು ನಾಗರಿಕ ವಿಮಾನಯಾನ ವಲಯಗಳು.
- ECLGS 4.0:** ಬಲಪಡಿಸಿದ ಆರೋಗ್ಯ ಮೂಲಸೌಕರ್ಯ; ಆಸ್ಪತ್ರೆಗಳು, ನರ್ಸಿಂಗ್ ಹೋಮ್‌ಗಳು, ಚಿಕಿತ್ಸಾಲಯಗಳು, ವೈದ್ಯಕೀಯ ಕಾಲೇಜುಗಳು ಮತ್ತು ಆಹಾರ ಸಂಬಂಧಿತ ತಯಾರಕರು.
- ECLGS 5.0:** ಇದು 31 ಮಾರ್ಚ್ 2027 ರವರೆಗೆ ಅಥವಾ ₹2.55 ಲಕ್ಷ ಕೋಟಿ ಮೌಲ್ಯದ ಖಾತರಿಗಳನ್ನು ನೀಡುವವರೆಗೆ, ಇದರಲ್ಲಿ ಯಾವುದು ಮೊದಲೋ ಅಲ್ಲಿಯವರೆಗೆ ಕಾರ್ಯಾಚರಣೆಯಲ್ಲಿರುತ್ತದೆ.
 - ಇದು MSMEಗಳು, ಅರ್ಹ MSME-ಯೇತರ ವ್ಯಾಪಾರ ಸಾಲಗಾರರು ಮತ್ತು ನಿಗದಿತ ಪ್ರಯಾಣಿಕ ವಿಮಾನಯಾನ ಸಂಸ್ಥೆಗಳನ್ನು ಒಳಗೊಳ್ಳುತ್ತದೆ.
 - ಖಾತರಿ ವ್ಯಾಪ್ತಿ: ಅರ್ಹ MSME ಗಳಿಗೆ 100%; ಅರ್ಹ MSME-ಯೇತರ ಸಂಸ್ಥೆಗಳಿಗೆ 90%.
 - ಸದಸ್ಯ ಸಾಲ ನೀಡುವ ಸಂಸ್ಥೆಗಳು (MLIs) ಪಾವತಿಸಬೇಕಾದ ಯಾವುದೇ ಖಾತರಿ ಶುಲ್ಕವಿರುವುದಿಲ್ಲ.
 - ECLGS = ಸರ್ಕಾರಿ ಸಾಲ ಖಾತರಿ → ಸಂಕಷ್ಟದಲ್ಲಿರುವ ವ್ಯವಹಾರಗಳಿಗೆ ಸಾಲ ನೀಡಿಕೆಯನ್ನು ಸಕ್ರಿಯಗೊಳಿಸುತ್ತದೆ → ಕೋವಿಡ್-ಕಾಲದ ಆರ್ಥಿಕ ಚೀತರಿಕೆ.

2029 ರ ವೇಳೆಗೆ ಭಾರತವನ್ನು ಮಾದಕವ್ಯಸನ ಮುಕ್ತವನ್ನಾಗಿಸುವ ಮಾರ್ಗಸೂಚಿ ರಾಜಕೀಯ

ಸಂದರ್ಭ:

- ಕೇಂದ್ರ ಗೃಹ ಸಚಿವರು 2029 ರ ವೇಳೆಗೆ ಭಾರತವನ್ನು ಮಾದಕವ್ಯಸನ ಮುಕ್ತವನ್ನಾಗಿಸಲು ಮೂರು ವರ್ಷಗಳ ಮಾರ್ಗಸೂಚಿಯನ್ನು ಸಿದ್ಧಪಡಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ಮಾರ್ಗಸೂಚಿ:

ಗುರಿ: ಭಾರತವು 2029 ರ ವೇಳೆಗೆ ಮಾದಕವ್ಯಸನ ಮುಕ್ತವಾಗುವ ಗುರಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ; 2047 ರ ವೇಳೆಗೆ ಮಾದಕವ್ಯಸನ ಮುಕ್ತ ಭಾರತ ನಿರ್ಮಾಣವು ವಿಶಾಲವಾದ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಗುರಿಯಾಗಿದೆ.

ನಾಲ್ಕು ಆಧಾರಸ್ತಂಭಗಳು:

- ಗುಪ್ತಚರ ಮತ್ತು ಕಾರ್ಯಾಚರಣೆ ಆಧಾರಿತ ಜಾರಿಗೊಳಿಸುವಿಕೆ.
- ಪೂರ್ವಗಾಮಿ ಮತ್ತು ಕೃತಕ ಮಾದಕವಸ್ತುಗಳ ನಿಯಂತ್ರಣ.
- ಬೇಡಿಕೆ ಮತ್ತು ಹಾನಿ ಕಡಿತ.
- ಸಾಮರ್ಥ್ಯ ವೃದ್ಧಿ ಮತ್ತು ಸಮನ್ವಯ.

ಹೆಚ್ಚುವರಿ ಮಾಹಿತಿ -

ಮಾದಕವಸ್ತು ದುರುಪಯೋಗವನ್ನು ನಿಯಂತ್ರಿಸಲು ಸರ್ಕಾರದ ಉಪಕ್ರಮಗಳು:

- NDPS ಕಾಯ್ದೆ, 1985:** ಮಾದಕ ದ್ರವ್ಯಗಳು/ಸೈಕೋಟ್ರೋಪಿಕ್ ವಸ್ತುಗಳ ಅಕ್ರಮ ಉತ್ಪಾದನೆ, ಸ್ವಾಧೀನ, ಮಾರಾಟ ಮತ್ತು ಸೇವನೆಯನ್ನು ನಿಷೇಧಿಸುತ್ತದೆ; ದಂಡಗಳನ್ನು ವಿಧಿಸುತ್ತದೆ.
- ನಶಾ ಮುಕ್ತ ಭಾರತ್ ಅಭಿಯಾನ (2020): ಮಾದಕವಸ್ತು

ದುರುಪಯೋಗದ ವಿರುದ್ಧ ಜಾಗೃತಿ, ತಡೆಗಟ್ಟುವಿಕೆ ಮತ್ತು ಪುನರ್ವಸತಿ ಒದಗಿಸುವ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ.

- ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಗುರಿ: 2047 ರ ವೇಳೆಗೆ ಮಾದಕವಸ್ತು ಸಮಗ್ರ ಭಾರತ ನಿರ್ಮಾಣ.
- ಅಂತರರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಸಹಕಾರ: 27 ದೇಶಗಳೊಂದಿಗೆ ದ್ವಿಪಕ್ಷೀಯ ಒಪ್ಪಂದಗಳು, 16 ದೇಶಗಳೊಂದಿಗೆ ತಿಳುವಳಿಕಾ ಒಪ್ಪಂದಗಳು (MoUs) ಮತ್ತು 2 ದೇಶಗಳೊಂದಿಗೆ ಭದ್ರತಾ-ಸಹಕಾರ ಒಪ್ಪಂದಗಳು.
- ANTF: ಜಾರಿಗೊಳಿಸುವಿಕೆಗಾಗಿ ರಾಜ್ಯ ಮಟ್ಟದ ಮಾದಕವಸ್ತು ವಿರೋಧಿ ಕಾರ್ಯಪಡೆಗಳು (Anti-Narcotics Task Forces).
- ಡಾರ್ಕ್‌ನೆಟ್ ಮಾನಿಟರಿಂಗ್ ಸೆಲ್ (NCB): ಆನ್‌ಲೈನ್ ಮಾದಕವಸ್ತು ಕಳ್ಳಸಾಗಣೆ ಮತ್ತು ಮಾರಾಟವನ್ನು ಪತ್ತೆಹಚ್ಚುತ್ತದೆ.
- ಜಂಟಿ ಸಮನ್ವಯ ಸಮಿತಿ (JCC): ಮಾದಕವಸ್ತು ನಿಯಂತ್ರಣ ಬ್ಯೂರೋದ (NCB) ಮಹಾನಿರ್ದೇಶಕರ ನೇತೃತ್ವದಲ್ಲಿ ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತದೆ; ಪ್ರಮುಖ ಮಾದಕವಸ್ತು ಜಪ್ತಿಗಳ ತನಿಖೆಯನ್ನು ಮೇಲ್ವಿಚಾರಣೆ ಮಾಡುತ್ತದೆ.
- NCORD (2019): ಮಾದಕವಸ್ತು ಕಳ್ಳಸಾಗಣೆಯನ್ನು ಎದುರಿಸಲು ಕೇಂದ್ರ, ರಾಜ್ಯ ಮತ್ತು ಜಿಲ್ಲಾ ಹಂತಗಳಲ್ಲಿನ ನಾಲ್ಕು-ಹಂತದ ಸಮನ್ವಯ ಕಾರ್ಯವಿಧಾನವಾಗಿದೆ.

ಸೇಣು: ಭಾರತದ ಸುವರ್ಣ ನಾರು ಅರ್ಥಶಾಸ್ತ್ರ

ಸಂದರ್ಭ:

- ಭಾರತವು ಕಚ್ಚಾ ಸೇಣಿನ ವಿಶ್ವದ ಅತಿದೊಡ್ಡ ಉತ್ಪಾದಕ ರಾಷ್ಟ್ರವಾಗಿದೆ ಮತ್ತು ಅಂದಾಜು ಜಾಗತಿಕ ಸೇಣಿನ ಸರಕುಗಳ ಉತ್ಪಾದನೆಯಲ್ಲಿ ಸುಮಾರು 75% ರಷ್ಟು ಪಾಲನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ.

ಸೇಣು (Jute):

- ನೈಸರ್ಗಿಕ ನಾರು: ಇದು ಜೈವಿಕ ವಿಘಟನೀಯ, ಮರುಬಳಕೆ ಮಾಡಬಹುದಾದ, ವೇಗವಾಗಿ ಬೆಳೆಯುವ, ಕಡಿಮೆ ವೆಚ್ಚದ ಮತ್ತು ವ್ಯಾಪಕವಾಗಿ ಲಭ್ಯವಿರುವ ನಾರು ಆಗಿದೆ.
- ಗುಣಲಕ್ಷಣಗಳು: ಬಲವಾದ, ಬಾಳಿಕೆ ಬರುವ, ಗಾಳಿಯಾಡುವ ಮತ್ತು ಬಹುಮುಖಿ ಗುಣಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ.
- ಕಾರ್ಯಾತ್ಮಕ ಪ್ರಯೋಜನಗಳು: ಉಣ್ಣೆ ಮತ್ತು ಅಕೌಸ್ಟಿಕ್ (ಶಬ್ದ) ನಿರೋಧಕ ಶಕ್ತಿ ಹಾಗೂ ಹೆಚ್ಚಿನ ತೇವಾಂಶವನ್ನು ಹೀರಿಕೊಳ್ಳುವ ಸಾಮರ್ಥ್ಯ ಹೊಂದಿದೆ.
- ಅನ್ವಯಗಳು: ಪ್ಯಾಕೇಜಿಂಗ್, ನಿರ್ಮಾಣ, ಕೃಷಿ ಮತ್ತು ಕೈಗಾರಿಕಾ ಜವಳಿ ಹಾಗೂ ಕಡಿಮೆ ಸ್ಥಿರ ಶಕ್ತಿ ಸೃಷ್ಟಿಸುವಲ್ಲಿ ಬಳಕೆಯಾಗುತ್ತದೆ.

ಸೇಣು ಬೆಳೆ ಮಾಹಿತಿ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ಯೋಜನೆ (Jute Crop Information System project):

- ಉದ್ದೇಶ: ರಿಮೋಟ್ ಸೆನ್ಸಿಂಗ್ ಮತ್ತು ಕ್ಷೇತ್ರ ದತ್ತಾಂಶಗಳನ್ನು ಬಳಸಿ ಸೇಣು ಕೃಷಿಯನ್ನು ಮೇಲ್ವಿಚಾರಣೆ ಮಾಡುವುದು.
- ಈ ಉಪಕ್ರಮದ ಭಾಗವಾಗಿ, ಎರಡು ಪ್ರಮುಖ ಸಾಧನಗಳನ್ನು ಅಭಿವೃದ್ಧಿಪಡಿಸಲಾಗಿದೆ:
 1. ಭುವನ್ ಜಂಪ್ (BHUVAN JUMP) – ಆನ್-ಫೀಲ್ಡ್ (ಕ್ಷೇತ್ರ) ಸೇಣು ಮೇಲ್ವಿಚಾರಣೆಗಾಗಿ ಒಂದು ಮೊಬೈಲ್ ಅಪ್ಲಿಕೇಶನ್, ಮತ್ತು
 2. ಪಾಟನ್ (PATSN - Prospective Assessment of Jute Using Mobile App-Based Field Observations) – ಅಧಿಕಾರಿಗಳು ಮತ್ತು ಪಾಲುದಾರರು ತಿಳುವಳಿಕೆಯುಕ್ತ ನಿರ್ಧಾರಗಳನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಲು ಬೆಂಬಲ ನೀಡುವ ಉದ್ದೇಶದಿಂದ ನೈಜ-ಸಮಯದ ಸೇಣು ಕಣ್ಗಾವಲು ಮತ್ತು ವಿಶ್ಲೇಷಣೆಗಳನ್ನು ಒದಗಿಸುವ ವೆಬ್ ಆಧಾರಿತ ವೇದಿಕೆಯಾಗಿದೆ.

ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಸೇಣು ಉತ್ಪಾದನೆ:

- ಇದು ನೈಸರ್ಗಿಕ, ನವೀಕರಿಸಬಹುದಾದ, ಜೈವಿಕ ವಿಘಟನೀಯ ಮತ್ತು ಪರಿಸರ ಸ್ನೇಹಿ ಉತ್ಪನ್ನವಾಗಿರುವ ಕಾರಣದಿಂದಾಗಿ ಇದನ್ನು ಸುವರ್ಣ ನಾರು (golden fibre) ಎಂದೂ ಕರೆಯಲಾಗುತ್ತದೆ.
- ಭಾರತವು ಸೇಣಿನ ಅತಿದೊಡ್ಡ ಉತ್ಪಾದಕ ರಾಷ್ಟ್ರವಾಗಿದ್ದು, ಬಾಂಗ್ಲಾದೇಶ ಮತ್ತು ಚೀನಾ ನಂತರದ ಸ್ಥಾನಗಳಲ್ಲಿದೆ.
- ಸಶ್ಚಿಮ ಬಂಗಾಳ, ಬಿಹಾರ ಮತ್ತು ಅಸ್ಸಾಂ ರಾಜ್ಯಗಳು ಭಾರತದ ಒಟ್ಟು ಉತ್ಪಾದನೆಯ ಸುಮಾರು 99% ರಷ್ಟು ಪಾಲನ್ನು ಹೊಂದಿವೆ.

ಸೇಣು ಉತ್ಪಾದನೆಗೆ ಅಗತ್ಯವಾದ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಗಳು:

- ತಾಪಮಾನ: ಸರಾಸರಿ ಗರಿಷ್ಠ ಮತ್ತು ಕನಿಷ್ಠ ತಾಪಮಾನ ಕ್ರಮವಾಗಿ 34°C ಮತ್ತು 15°C ಹಾಗೂ ಸರಾಸರಿ 65% ರಷ್ಟು ಸಾಪೇಕ್ಷ ಆದ್ರ್ವತೆ ಅಗತ್ಯವಿದೆ.
- ಮಳೆ: ಸುಮಾರು 150-250 ಸೆಂ.ಮೀ.
- ಮಣ್ಣು: ಜೇಡಿಮಣ್ಣಿನಿಂದ ಮರಳು ಮಿಶ್ರಿತ ಲೋಮಿ ಮಣ್ಣಿನವರೆಗೆ ಎಲ್ಲಾ ರೀತಿಯ ಮಣ್ಣುಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಸೇಣನ್ನು ಬೆಳೆಯಬಹುದು, ಆದರೆ ಲೋಮಿ ಮೆಕ್ಕಲು ಮಣ್ಣು ಅತ್ಯಂತ ಸೂಕ್ತವಾಗಿದೆ.

ನೀಲಿ ಆಕಾಶಕ್ಕಾಗಿ ಶುದ್ಧ ಗಾಳಿಯ ಅಂತರರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ದಿನ ಪರಿಸರ

ಸಂದರ್ಭ:

- ನೀಲಿ ಆಕಾಶಕ್ಕಾಗಿ ಶುದ್ಧ ಗಾಳಿಯ ಅಂತರರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ದಿನವನ್ನು ಜಾಗತಿಕವಾಗಿ ಸೆಪ್ಟೆಂಬರ್ 7 ರಂದು ಆಚರಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ.
- ವಾಯುಮಾಲಿನ್ಯದ ವಿರುದ್ಧ ಜಾಗತಿಕ ಕ್ರಮವನ್ನು ಬಲಪಡಿಸಲು ವಿಶ್ವಸಂಸ್ಥೆಯ ಸಾಮಾನ್ಯ ಸಭೆಯು (UNGA) 2019 ರಲ್ಲಿ ಈ ದಿನವನ್ನು ನಿಗದಿಪಡಿಸಿದೆ.

ವಾಯುಮಾಲಿನ್ಯ:

- ವ್ಯಾಖ್ಯಾನ: ಮಾನವನ ಆರೋಗ್ಯ ಮತ್ತು ಪರಿಸರಕ್ಕೆ ಹಾನಿಯುಂಟುಮಾಡುವ ಸಾಂದ್ರತೆಯಲ್ಲಿ ವಾತಾವರಣದಲ್ಲಿ ಹಾನಿಕಾರಕ ವಸ್ತುಗಳ ಇರುವಿಕೆಯಾಗಿದೆ.
- ಮಾಲಿನ್ಯಕಾರಕಗಳು: ಇವು ಅನಿಲಗಳು, ದ್ರವದ ಹನಿಗಳು ಅಥವಾ ಘನ ಕಣಗಳ ರೂಪದಲ್ಲಿರಬಹುದು; ಇವುಗಳ ಮೂಲಗಳು ನೈಸರ್ಗಿಕ ಅಥವಾ ಮಾನವಜನ್ಯ ಆಗಿರಬಹುದು.
- ಪ್ರಮುಖ ಮಾಲಿನ್ಯಕಾರಕಗಳು: PM, NO₂, SO₂, O₃, CO, VOCಗಳು ಮತ್ತು ಸೀಸ.
- ಪರ್ಟಿಕುಲೇಟ್ ಮ್ಯಾಟರ್ (PM – ಕಣರೂಪದ ವಸ್ತುಗಳು): ಗಾಳಿಯಲ್ಲಿ ತೇಲುತ್ತಿರುವ ಸಣ್ಣ ಘನ/ದ್ರವ ಕಣಗಳು.
 - o PM₁₀: ≤ 10 µm ವ್ಯಾಸವನ್ನು ಹೊಂದಿರುತ್ತವೆ.
 - o PM_{2.5}: ≤ 2.5 µm ವ್ಯಾಸವನ್ನು ಹೊಂದಿರುತ್ತವೆ.
- ಆರೋಗ್ಯದ ಮೇಲಿನ ಪರಿಣಾಮ: ಸಣ್ಣ ಕಣಗಳು, ವಿಶೇಷವಾಗಿ PM_{2.5}, ಶ್ವಾಸಕೋಶದ ಆಳಕ್ಕೆ ತೂರಿಕೊಳ್ಳುತ್ತವೆ ಮತ್ತು ರಕ್ತಪ್ರವಾಹವನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸಿ ಹೆಚ್ಚಿನ ಆರೋಗ್ಯದ ಅಪಾಯಗಳನ್ನು ಉಂಟುಮಾಡುತ್ತವೆ.
- PM_{2.5} ಕಣಗಳು ತಮ್ಮ ಚಿಕ್ಕ ಗಾತ್ರ ಮತ್ತು ಉಸಿರಾಟದ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯೊಳಗೆ ಆಳವಾಗಿ ತೂರಿಕೊಳ್ಳುವ ಸಾಮರ್ಥ್ಯದಿಂದಾಗಿ PM₁₀ ಗಿಂತ ಹೆಚ್ಚು ಅಪಾಯಕಾರಿಯಾಗಿವೆ.

ಭಾರತದಲ್ಲಿ ವಾಯುಮಾಲಿನ್ಯ (ವಿಶ್ವ ವಾಯು ಗುಣಮಟ್ಟ ವರದಿ 2025):

- ಭಾರತ: ಜಾಗತಿಕವಾಗಿ 6 ನೇ ಅತಿ ಹೆಚ್ಚು ಕಲುಷಿತ ದೇಶವಾಗಿ ಶ್ರೇಯಾಂಕ ಪಡೆದಿದೆ.
- ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ PM_{2.5} ಸರಾಸರಿ: 48.9 µg/m³ – ಇದು ವಿಶ್ವ ಆರೋಗ್ಯ ಸಂಸ್ಥೆಯ (WHO) ಮಾರ್ಗಸೂಚಿಯಾದ 5 µg/m³ ಗಿಂತ ಸುಮಾರು

10 ಪಟ್ಟು ಹೆಚ್ಚಾಗಿದೆ.

- ಅತಿ ಹೆಚ್ಚು ಕಲುಷಿತ 25 ನಗರಗಳು: ಪಾಕಿಸ್ತಾನ, ಭಾರತ ಮತ್ತು ಚೀನಾ ದೇಶಗಳಲ್ಲಿವೆ.
- ಅತಿ ಹೆಚ್ಚು ಕಲುಷಿತ ನಗರ: ಲೋನಿ (ಗಾಜಿಯಾಬಾದ್) - PM_{2.5} 112.5 µg/m³.
- ಬರ್ನಿಹತ್ (ಮೇಘಾಲಯ): ಜಾಗತಿಕವಾಗಿ 3 ನೇ ಅತಿ ಹೆಚ್ಚು ಕಲುಷಿತ ನಗರವಾಗಿದೆ.
- ದೆಹಲಿ: ಜಾಗತಿಕವಾಗಿ 4 ನೇ ಸ್ಥಾನ ಪಡೆದಿದೆ.

ಹೆಚ್ಚುವರಿ ಮಾಹಿತಿ -

ಭಾರತದಲ್ಲಿ ವಾಯುಮಾಲಿನ್ಯವನ್ನು ತಡೆಗಟ್ಟಲು ಸರ್ಕಾರದ ಉಪಕ್ರಮಗಳು:

- **NAMP:** ಇದು ಸುತ್ತಲಿನ ಗಾಳಿಯ ಗುಣಮಟ್ಟವನ್ನು ಮೇಲ್ವಿಚಾರಣೆ ಮಾಡಲು, ಮಾಲಿನ್ಯದ ಮಟ್ಟಗಳು, ಪ್ರವೃತ್ತಿಗಳು ಮತ್ತು ಭವಿಷ್ಯದ ಬದಲಾವಣೆಗಳನ್ನು ನಿರ್ಣಯಿಸಲು ಇರುವ ಕೇಂದ್ರ ಮಾಲಿನ್ಯ ನಿಯಂತ್ರಣ ಮಂಡಳಿಯ (CPCB) ಕಾರ್ಯಕ್ರಮವಾಗಿದೆ.
- **NCAP (2019):** ಮೇಲ್ವಿಚಾರಣೆ, ಹೊರಸೂಸುವಿಕೆ ನಿಯಂತ್ರಣ ಮತ್ತು ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಜಾಗೃತಿಯ ಮೂಲಕ ಗುರುತಿಸಲಾದ ನಗರಗಳು/ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ವಾಯುಮಾಲಿನ್ಯವನ್ನು ಕಡಿಮೆ ಮಾಡಲು ರೂಪಿಸಲಾದ ಸಮಗ್ರ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮವಾಗಿದೆ.
- **BS-VI (2020):** ಶುದ್ಧ ಇಂಧನಗಳು ಮತ್ತು ಸುಧಾರಿತ ಹೊರಸೂಸುವಿಕೆ-ನಿಯಂತ್ರಣ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನಗಳನ್ನು ಉತ್ತೇಜಿಸುವ ಕಟ್ಟುನಿಟ್ಟಾದ ವಾಹನ ಹೊರಸೂಸುವಿಕೆ ಮಾನದಂಡಗಳಾಗಿವೆ.
- **ಸ್ವಚ್ಛ ವಾಯು ಸರ್ವೇಕ್ಷಣೆ (2022-23):** NCAP ಅಡಿಯಲ್ಲಿ 130 ನಗರಗಳ ವಾರ್ಷಿಕ ಮೌಲ್ಯಮಾಪನ; ಇದು ಮಾಲಿನ್ಯ-ನಿಯಂತ್ರಣ ಕ್ರಮಗಳು ಮತ್ತು ನಗರ ಶುದ್ಧ ವಾಯು ಕ್ರಿಯಾ ಯೋಜನೆಗಳ ಅನುಷ್ಠಾನವನ್ನು ಮೌಲ್ಯಮಾಪನ ಮಾಡುತ್ತದೆ.
- **PMUY:** PMUY ಯೋಜನೆಯು ಶುದ್ಧ ಅಡುಗೆ ಇಂಧನವಾಗಿ LPG ಬಳಕೆಯನ್ನು ಉತ್ತೇಜಿಸುತ್ತದೆ; ಇದು ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕ ಕಟ್ಟಿಗೆ ಹಾಗೂ ಒಣಗಿದ ಸಗಣೆಯಂತಹ ಜೈವಿಕ ರಾಶಿ ಇಂಧನಗಳ ಮೇಲಿನ ಅವಲಂಬನೆಯನ್ನು ಕಡಿಮೆ ಮಾಡುತ್ತದೆ.
- **ಫೇಮ್ (FAME):** ಪ್ರೋತ್ಸಾಹಕಗಳ ಮೂಲಕ ಎಲೆಕ್ಟ್ರಿಕ್ ಮತ್ತು ಹೈಬ್ರಿಡ್ ವಾಹನಗಳನ್ನು ಉತ್ತೇಜಿಸುತ್ತದೆ ಹಾಗೂ ವಾಹನಗಳ ಹೊರಸೂಸುವಿಕೆಯನ್ನು ಕಡಿಮೆ ಮಾಡುತ್ತದೆ.
- **ಗೃಹ (GRIHA):** ಇಂಧನ-ದಕ್ಷ ಮತ್ತು ಸುಸ್ಥಿರ ಕಟ್ಟಡಗಳನ್ನು ಉತ್ತೇಜಿಸುತ್ತದೆ.
- **ತ್ಯಾಜ್ಯ ನಿರ್ವಹಣೆ:** ಸ್ವಚ್ಛ ಭಾರತ್ ಮತ್ತು ಇತರ ಉಪಕ್ರಮಗಳು ಮುಕ್ತ ತ್ಯಾಜ್ಯ ಸುಡುವಿಕೆಯನ್ನು ಕಡಿಮೆ ಮಾಡಲು ಮತ್ತು ತ್ಯಾಜ್ಯ ವಿಲೇವಾರಿಯನ್ನು ಸುಧಾರಿಸಲು ಗುರಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿವೆ.
- **CAQM:** ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ರಾಜಧಾನಿ ಪ್ರದೇಶ (NCR) ಮತ್ತು ಅಕ್ಕಪಕ್ಕದ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಸಮನ್ವಯ, ಸಂಶೋಧನೆ ಮತ್ತು ಸಮಸ್ಯೆ-ಪರಿಹರಿಸುವ ಮೂಲಕ ವಾಯುಮಾಲಿನ್ಯದ ಮೇಲೆ ಸಂಘಟಿತ ಕ್ರಮವನ್ನು ಖಚಿತಪಡಿಸುತ್ತದೆ.
- **ಗ್ರೀನ್ ಇಂಡಿಯಾ ಮಿಷನ್:** ವಾಯು-ಗುಣಮಟ್ಟ ಸುಧಾರಣೆಯನ್ನು ಬೆಂಬಲಿಸಲು ಅರಣ್ಯೀಕರಣ ಮತ್ತು ಹೆಚ್ಚಿದ ಮರಗಳ ಹೊದಿಕೆಯನ್ನು ಉತ್ತೇಜಿಸುತ್ತದೆ.

ಯುನೆಸ್ಕೋ ತಾತ್ಕಾಲಿಕ ಪಟ್ಟಿಗೆ ರಾಜಸ್ಥಾನದ ಶೇಖಾವತಿ ಹವೇಲಿಗಳು ಸಂಸ್ಕೃತಿ

ಸಂದರ್ಭ:

- ರಾಜಸ್ಥಾನದ ಐತಿಹಾಸಿಕ ಶೇಖಾವತಿ ಹವೇಲಿಗಳನ್ನು ಯುನೆಸ್ಕೋದ

(UNESCO) ತಾತ್ಕಾಲಿಕ ಪಟ್ಟಿಗೆ (Tentative List) ಸೇರಿಸಲಾಗಿದೆ, ಇದು ಯುನೆಸ್ಕೋ ವಿಶ್ವ ಪರಂಪರೆಯ ಪಟ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ಅವುಗಳ ಮಾನ್ಯತೆಯತ್ತ ಇಟ್ಟಿರುವ ಮಹತ್ವದ ಹೆಜ್ಜೆಯಾಗಿದೆ.

ಶೇಖಾವತಿ ಹವೇಲಿಗಳು:

- **ಸ್ಥಳ:** ಈಶಾನ್ಯ ರಾಜಸ್ಥಾನ; ಯುನೆಸ್ಕೋದ ತಾತ್ಕಾಲಿಕ ಪಟ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ಸೇರ್ಪಡೆಗೊಂಡಿದೆ.
- **14 ಪಟ್ಟಣಗಳು:** ಅಲ್ಲಿಸಾರ್, ಬಿಸ್ತಾವು, ಚಿರಾವಾ, ಚುರು, ದುಂಡೋಡ್, ಫತೇಪುರ್, ಜುಂಜುನು, ಖೇತ್ರೀ, ಲಕ್ಷ್ಮಣ್ಣ, ಮಾಂಡವಾ, ಮಹಾನ್ಸರ್, ನವಲ್ಗಢ, ರಾಮಗಢ ಮತ್ತು ಸಿಕರ್.
- **ವೈಶಿಷ್ಟ್ಯಗಳು:** ವಿಸ್ತಾರವಾಗಿ ಚಿತ್ರಿಸಲಾದ ಹವೇಲಿಗಳು, ಹಸಿಚಿತ್ರಗಳು (frescoes), ಪ್ರಾಂಗಣಗಳು, ಮಹಾದ್ವಾರಗಳು ಮತ್ತು ಅಲಂಕೃತ ಮುಂಭಾಗಗಳು (ornate façades).
- **ಹಸಿಚಿತ್ರಗಳ ವಿಷಯಗಳು:** ಧಾರ್ಮಿಕ/ಪೌರಾಣಿಕ ಕಥೆಗಳು, ಭಾವಚಿತ್ರಗಳು, ದೈನಂದಿನ ಜೀವನ, ಸಸ್ಯ ಮತ್ತು ಪ್ರಾಣಿಸಂಕುಲ ಹಾಗೂ ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕ ಲಕ್ಷಣಗಳು.
- **ಐತಿಹಾಸಿಕ ಮೌಲ್ಯ:** ಈ ಭಿತ್ತಿಚಿತ್ರಗಳು 19 ನೇ-ಆರಂಭಿಕ 20 ನೇ ಶತಮಾನದ ತಾಂತ್ರಿಕ ಮತ್ತು ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಬದಲಾವಣೆಗಳನ್ನು ದಾಖಲಿಸುತ್ತವೆ, ಇದರಲ್ಲಿ ಹೊಸ ಸಾರಿಗೆ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಮತ್ತು ಬಾಹ್ಯ ಪ್ರಭಾವಗಳು ಸೇರಿವೆ.

ಯುನೆಸ್ಕೋದ ತಾತ್ಕಾಲಿಕ ಪಟ್ಟಿ (UNESCO Tentative List):

- ವಿಶ್ವ ಪರಂಪರೆಯ ಸ್ಥಾನಮಾನಕ್ಕಾಗಿ ನಾಮನಿರ್ದೇಶನಗೊಳ್ಳಬಹುದಾದ ಸಂಭಾವ್ಯ ಅತ್ಯುತ್ತಮ ಸಾರ್ವತ್ರಿಕ ಮೌಲ್ಯವನ್ನು (OUV) ಹೊಂದಿರುವ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ/ನೈಸರ್ಗಿಕ ತಾಣಗಳ ಪಟ್ಟಿಯಾಗಿದೆ.
- ಔಪಚಾರಿಕವಾಗಿ ನಾಮನಿರ್ದೇಶನಗೊಳ್ಳುವ ಮೊದಲು ಒಂದು ತಾಣವು ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಕನಿಷ್ಠ 1 ವರ್ಷದವರೆಗೆ ತಾತ್ಕಾಲಿಕ ಪಟ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ಉಳಿಯಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ.
- ತಾತ್ಕಾಲಿಕ ಪಟ್ಟಿಯು ವಿಶ್ವ ಪರಂಪರೆಯ ಸ್ಥಾನಮಾನವಲ್ಲ; ಇದು ಕೇವಲ ಒಂದು ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಹಂತವಾಗಿದೆ.
- ಈ ಪಟ್ಟಿಗೆ ತಾಣಗಳನ್ನು ಸೇರಿಸಬಹುದು, ತೆಗೆದುಹಾಕಬಹುದು ಅಥವಾ ನವೀಕರಿಸಬಹುದು.

ಜಮ್ಮುನ ನಾಮಫಲಕಗಳಲ್ಲಿ ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕ ಡೋಗ್ರಿ ಲಿಪಿಯ ಮರುಸ್ಥಾಪನೆ ಸಂಸ್ಕೃತಿ

ಸಂದರ್ಭ:

- ಡೋಗ್ರಿಯ ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕ ಬರವಣಿಗೆಯ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ಪುನರುಜ್ಜೀವನಗೊಳಿಸುವ ಪ್ರಯತ್ನಗಳ ಭಾಗವಾಗಿ, ಜಮ್ಮುನಲ್ಲಿನ ಹೊಸ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ನಾಮಫಲಕಗಳು ದೇವನಾಗರಿ ಮತ್ತು ರೋಮನ್ ಲಿಪಿಯ ಜೊತೆಗೆ, 'ನಾಮೇ ಡೋಗ್ರಾ ಅಖಿರ್' ಲಿಪಿಯಲ್ಲಿ ಸ್ಥಳಗಳ ಹೆಸರುಗಳನ್ನು ಪ್ರದರ್ಶಿಸುತ್ತಿವೆ.

'ನಾಮೇ ಡೋಗ್ರಾ ಅಖಿರ್' ಬಗ್ಗೆ:

- **ಅರ್ಥ:** "ಹೊಸ ಡೋಗ್ರಿ ಲಿಪಿ"; ಇದು ಐತಿಹಾಸಿಕವಾಗಿ ಡೋಗ್ರಿಗಾಗಿ ಬಳಸಲಾಗುತ್ತಿದ್ದ ಟಾಕ್ರಿ (Takri) ಲಿಪಿಯ ಮಾರ್ಪಡಿಸಿದ ರೂಪವಾಗಿದೆ.
- **ಅಭಿವೃದ್ಧಿ:** ಆಡಳಿತಾತ್ಮಕ ಬಳಕೆಗಾಗಿ ದೇವನಾಗರಿ ಸ್ವರ ಚಿಹ್ನೆಗಳನ್ನು ಸಂಯೋಜಿಸುವ ಮೂಲಕ ಮಹಾರಾಜ ರಣಬೀರ್ ಸಿಂಗ್ ಅವರ ಆಳ್ವಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಇದು ವಿಕಸನಗೊಂಡಿತು.
- **ಡೋಗ್ರಿ:** ಇದು ಒಂದು ಇಂಡೋ-ಆರ್ಯನ್ ಭಾಷೆಯಾಗಿದ್ದು, ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಜಮ್ಮು ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಮಾತನಾಡಲಾಗುತ್ತದೆ, ಪಂಜಾಬ್, ಹಿಮಾಚಲ ಪ್ರದೇಶ ಮತ್ತು ಪಾಕಿಸ್ತಾನ ಆಕ್ರಮಿತ ಕಾಶ್ಮೀರದಲ್ಲಿಯೂ (PoK) ಈ ಭಾಷೆಯನ್ನು ಮಾತನಾಡುವವರಿದ್ದಾರೆ.

- ಮಾತನಾಡುವವರು: ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಸುಮಾರು 2.6 ದಶಲಕ್ಷ ಜನರಿದ್ದಾರೆ (2011 ರ ಜನಗಣತಿ).

ಸಾಂವಿಧಾನಿಕ ಸ್ಥಾನಮಾನ:

- 92 ನೇ ಸಾಂವಿಧಾನಿಕ ತಿದ್ದುಪಡಿ ಕಾಯ್ದೆಯ ಮೂಲಕ 2003 ರಲ್ಲಿ ಎಂಟನೇ ಅನುಸೂಚಿಗೆ ಸೇರಿಸಲಾಯಿತು.
- ಭಾರತದ 22 ಅನುಸೂಚಿತ ಭಾಷೆಗಳಲ್ಲಿ (Scheduled Languages) ಒಂದಾಗಿದೆ.
- 2020 ರಲ್ಲಿ ಜಮ್ಮು ಮತ್ತು ಕಾಶ್ಮೀರ ಕೇಂದ್ರಾಡಳಿತ ಪ್ರದೇಶದ (J&K UT) ಅಧಿಕೃತ ಭಾಷೆಯಾಗಿ ಗುರುತಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿದೆ.

ಈ ಲಿಪಿಯು ಏಕೆ ಅವನತಿ ಹೊಂದಿತು?

- ಆಡಳಿತಾತ್ಮಕ ಬದಲಾವಣೆ: ಅಧಿಕೃತ ಸಂವಹನದಲ್ಲಿ ಉರ್ದು ಮತ್ತು ನಂತರ ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಭಾಷೆಗಳು ಪ್ರಬಲವಾದವು.
- ದೇವನಾಗರಿಗೆ ಬದಲಾವಣೆ: ಡೋಗ್ರಿ ಸಾಹಿತ್ಯವನ್ನು ಉತ್ತೇಜಿಸಲು ಡೋಗ್ರಿ ಸಂಸ್ಥೆಯು 1944 ರಲ್ಲಿ ದೇವನಾಗರಿ ಲಿಪಿಯನ್ನು ಅಳವಡಿಸಿಕೊಂಡಿತು.
- ಇದು 1969 ರಲ್ಲಿ ಸಾಹಿತ್ಯ ಅಕಾಡೆಮಿಯಿಂದ ಡೋಗ್ರಿ ಭಾಷೆಯ ಮಾನ್ಯತೆಗೆ ಸಹಾಯ ಮಾಡಿತು, ಆದರೆ 'ನಾಮೇ ಡೋಗ್ರಾ ಅಖಿರ್' ನ ಅವನತಿಗೆ ಕಾರಣವಾಯಿತು.

ಸ್ವಚ್ಛ ವಾಯು ಸರ್ವೇಕ್ಷಣೆ 2026 ಪರಿಸರ

ಸಂದರ್ಭ:

- ಕೇಂದ್ರ ಮಾಲಿನ್ಯ ನಿಯಂತ್ರಣ ಮಂಡಳಿಯು (CPCB) ಸ್ವಚ್ಛ ವಾಯು ಸರ್ವೇಕ್ಷಣೆ 2026 ರ ಫಲಿತಾಂಶಗಳನ್ನು ಬಿಡುಗಡೆ ಮಾಡಿದೆ.

ಸ್ವಚ್ಛ ವಾಯು ಸರ್ವೇಕ್ಷಣೆ ಬಗ್ಗೆ:

- ನಡೆಸುವವರು: ಪರಿಸರ ಸಚಿವಾಲಯದ (MoEFCC) ಉಪಕ್ರಮವಾದ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಶುದ್ಧ ವಾಯು ಕಾರ್ಯಕ್ರಮದ (NCAP) ಅಡಿಯಲ್ಲಿ ಕೇಂದ್ರ ಮಾಲಿನ್ಯ ನಿಯಂತ್ರಣ ಮಂಡಳಿ (CPCB) ಯಿಂದ ನಡೆಸಲ್ಪಡುತ್ತದೆ.
- ಪ್ರಾರಂಭ: 2022-23 ರಲ್ಲಿ ಪ್ರಾರಂಭ; ಇದು 130 ನಗರಗಳ ವಾರ್ಷಿಕ ಮೌಲ್ಯಮಾಪನವಾಗಿದೆ.
- ಉದ್ದೇಶ: ಮಾಲಿನ್ಯದ ಪ್ರಮುಖ ಮೂಲಗಳಾದ ರಸ್ತೆ ಧೂಳಿ, ಘನ/ನಿರ್ಮಾಣ ತ್ಯಾಜ್ಯ, ವಾಹನ ಮತ್ತು ಕೈಗಾರಿಕಾ ಹೊರಸೂಸುವಿಕೆಗಳನ್ನು ನಿಯಂತ್ರಿಸುವ ಪ್ರಯತ್ನಗಳ ಆಧಾರದ ಮೇಲೆ ನಗರಗಳಿಗೆ ಶ್ರೇಯಾಂಕ ನೀಡುತ್ತದೆ.
- ವರ್ಗಗಳು:
 - ಮಿಲಿಯನ್ ಗೂ ಹೆಚ್ಚಿನ ಜನಸಂಖ್ಯೆ
 - 3-10 ಲಕ್ಷ ಜನಸಂಖ್ಯೆ
 - 3 ಲಕ್ಷಕ್ಕಿಂತ ಕಡಿಮೆ ಜನಸಂಖ್ಯೆ

2026 ರ ಪ್ರಮುಖ ಅಂಶಗಳು:

- ಮಿಲಿಯನ್ ಗೂ ಹೆಚ್ಚಿನ ಜನಸಂಖ್ಯೆ ಹೊಂದಿರುವ ನಗರಗಳು: ಲಕ್ನೋ - 1 ನೇ ಸ್ಥಾನ, ಇಂದೋರ್ - 2 ನೇ ಸ್ಥಾನ, ಜಬಲ್ಪುರ್ - 3 ನೇ ಸ್ಥಾನ.
 - ದೆಹಲಿ: ದಶಲಕ್ಷ-ಪ್ಲಸ್ ನಗರಗಳ ಪೈಕಿ 30 ನೇ ಸ್ಥಾನ.
 - ಕೆಳಗಿನ ಐದು ನಗರಗಳು: ಚೆನ್ನೈ, ಜಮ್ಮುಡ್ವಾರ, ಕೋಟಾ, ಕೋಲ್ಕತ್ತಾ ಮತ್ತು ಮಧುರೈ.
- 3-10 ಲಕ್ಷ ವರ್ಗ: ರೂರ್ಕಿಲಾ - 1 ನೇ ಸ್ಥಾನ.
- 3 ಲಕ್ಷಕ್ಕಿಂತ ಕಡಿಮೆ ವರ್ಗ: ಕಳಿಂಗ ನಗರ - 1 ನೇ ಸ್ಥಾನ.

ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಚಲನಚಿತ್ರ ಪ್ರಶಸ್ತಿಗಳು ಪ್ರಶಸ್ತಿಗಳು

ಸಂದರ್ಭ:

- ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಚಲನಚಿತ್ರ ಪ್ರಶಸ್ತಿ ಪ್ರದಾನ ಸಮಾರಂಭವನ್ನು ಇದೇ ಮೊದಲ ಬಾರಿಗೆ ಗುಜರಾತ್ನಲ್ಲಿ ಆಯೋಜಿಸಲಾಗುತ್ತಿದ್ದು, 72 ನೇ ಆವೃತ್ತಿಯು ಏಕತಾ ನಗರದಲ್ಲಿ ನಡೆಯಲಿದೆ.

ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಚಲನಚಿತ್ರ ಪ್ರಶಸ್ತಿಗಳು:

- ಸ್ಥಾಪನೆ: ಉನ್ನತ ಕಲಾತ್ಮಕ, ತಾಂತ್ರಿಕ, ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ಮತ್ತು ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಮೌಲ್ಯವನ್ನು ಹೊಂದಿರುವ ಚಲನಚಿತ್ರಗಳನ್ನು ಉತ್ತೇಜಿಸಲು 1954 ರಲ್ಲಿ ಸ್ಥಾಪಿಸಲಾಯಿತು.
- ಆರಂಭದಲ್ಲಿ ಇವುಗಳನ್ನು ರಾಜ್ಯ ಪ್ರಶಸ್ತಿಗಳು (State Awards) ಎಂದು ಕರೆಯಲಾಗುತ್ತಿತ್ತು.
- ಮೊದಲ ಅತ್ಯುತ್ತಮ ನಟ/ನಟಿ (1968): ಉತ್ತಮ ಕುಮಾರ್ ಮತ್ತು ನರ್ಗಿಸ್.
- ಹಿಂದಿನ ಹೆಸರುಗಳು:
 - ಅತ್ಯುತ್ತಮ ನಟ → ಭರತ್
 - ಅತ್ಯುತ್ತಮ ನಟಿ → ಊರ್ವಶಿ
- ಪ್ರದಾನ ಮಾಡುವವರು: ವಾರ್ತಾ ಮತ್ತು ಪ್ರಸಾರ ಸಚಿವಾಲಯವು, ದಾದಾಸಾಹೇಬ್ ಫಾಲ್ಕೆ ಪ್ರಶಸ್ತಿಯೊಂದಿಗೆ ಇದನ್ನು ಪ್ರದಾನ ಮಾಡುತ್ತದೆ.
- 72 ನೇ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಚಲನಚಿತ್ರ ಪ್ರಶಸ್ತಿಗಳು: ಸಮಾರಂಭವು ಮೊದಲ ಬಾರಿಗೆ ಗುಜರಾತ್ನ ಏಕತಾ ನಗರದಲ್ಲಿ ನಡೆಯಲಿದೆ.

72 ನೇ ಪ್ರಶಸ್ತಿಗಳು - ಪ್ರಮುಖ ವಿಜೇತರು:

ವರ್ಗ	ವಿಜೇತರು
ಅತ್ಯುತ್ತಮ ಚಲನಚಿತ್ರ	ಆರ್ಟಿಕಲ್ 37
ಅತ್ಯುತ್ತಮ ನಟ	ಯಾಮಿ ಗೌತಮ್ - ಆರ್ಟಿಕಲ್ 370
ಅತ್ಯುತ್ತಮ ನಟಿ	ಮಮ್ಮುಟ್ಲಿ - ಭ್ರಮಯುಗಂ ಮತ್ತು ಕಾರ್ತಿಕ್ ಆರ್ಯನ್ - ಚಂದು ಚಾಂಪಿಯನ್
ಅತ್ಯುತ್ತಮ ಚೊಚ್ಚಲ ನಿರ್ದೇಶಕ	ರಣದೀಪ್ ಹೂಡಾ - ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ವೀರ್ ಸಾವರ್ಕರ್
ಅತ್ಯುತ್ತಮ ಜನಪ್ರಿಯ ಚಲನಚಿತ್ರ	ಕಲ್ಕಿ 2898 AD

ಮತ್ಸ್ಯಮೆಟ್ರಿ (MatsyaMetri) ಸರ್ಕಾರಿ ಯೋಜನೆಗಳು ಮತ್ತು ಉಪಕ್ರಮಗಳು

ಸಂದರ್ಭ:

- ಅಭಿವೃದ್ಧಿಪಡಿಸಿದವರು: ಕೇಂದ್ರೀಯ ಸಾಗರ ಮೀನುಗಾರಿಕಾ ಸಂಶೋಧನಾ ಸಂಸ್ಥೆ (CMFRI); ಇದನ್ನು ವಿಜ್ಞಾನಿ ಎಲ್ಲೋ ವರ್ಗೀಸ್ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಪಡಿಸಿದ್ದಾರೆ.
- ಉದ್ದೇಶ: ಮೀನುಗಳನ್ನು ಭೌತಿಕವಾಗಿ ಮುಟ್ಟದೆ ಅವುಗಳ ಉದ್ದ ಮತ್ತು ಅಗಲವನ್ನು ಅಳೆಯಲು ಬಳಸುವ ಸಾಟ್ಲೈಟ್ App ಇದಾಗಿದೆ.
- ಬಳಕೆದಾರರು: ಮೀನುಗಾರಿಕಾ ವಿಜ್ಞಾನಿಗಳು, ಸಂಶೋಧಕರು ಮತ್ತು ಕ್ಷೇತ್ರ ಸಮೀಕ್ಷಾ ತಂಡಗಳು.

ಉಪಯೋಗಗಳು:

- ಮೀನುಗಾರಿಕೆ ಮೌಲ್ಯಮಾಪನ ಮತ್ತು ನಿರ್ವಹಣೆಗಾಗಿ ಜೈವಿಕ ದತ್ತಾಂಶಗಳ ತ್ವರಿತ ಸಂಗ್ರಹಣೆ ಮಾಡುತ್ತದೆ.
- ಇದು ಮೀನುಗಳ ಅಳತೆಯನ್ನು ಸ್ವಯಂಚಾಲಿತವಾಗಿ ದಾಖಲಿಸುವುದಲ್ಲದೆ, ವಿವಿಧ ಗಾತ್ರದ ಮೀನುಗಳ ಸಂಖ್ಯೆಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಉದ್ದವಾರು ಆವರ್ತನ

ಹಂಚಿಕೆಯ ದತ್ತಾಂಶವನ್ನು ಸಿದ್ಧಪಡಿಸುತ್ತದೆ.

- ಒಂದೇ ಮಾದರಿ ಸಂಗ್ರಹಣಾ ಅವಧಿಯಲ್ಲಿ ಬಹು ಜೀವಿಗಳ ಅಳತೆಗೆ ಅನುಮತಿಸುತ್ತದೆ.
- ಭಾಯಾಚಿತ್ರಗಳೊಂದಿಗೆ ಅಳತೆಗಳನ್ನು ಉಳಿಸುತ್ತದೆ.
- ಮುಂದಿನ ವೈಜ್ಞಾನಿಕ ವಿಶ್ಲೇಷಣೆಗಾಗಿ ದತ್ತಾಂಶವನ್ನು CSV ಫೈಲ್ ಆಗಿ ರಫ್ತು ಮಾಡಬಹುದು.

ಎಂಡೋಮೆಟ್ರಿಯೋಸಿಸ್ (Endometriosis) ವಿಜ್ಞಾನ ಮತ್ತು ತಂತ್ರಜ್ಞಾನ

ಸಂದರ್ಭ:

- ಎಂಡೋಮೆಟ್ರಿಯೋಸಿಸ್ ಕಾಯಿಲೆಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ 21 ಆನುವಂಶಿಕ ಪ್ರದೇಶಗಳನ್ನು ಗುರುತಿಸಿರುವ ಮೊದಲ ಭಾರತೀಯ ಅಧ್ಯಯನವು ಇತ್ತೀಚೆಗೆ ಪ್ರಕಟಗೊಂಡಿದ್ದು, ಕೆಲವು ಮಹಿಳೆಯರು ಈ ಕಾಯಿಲೆಗೆ ಏಕೆ ಹೆಚ್ಚು ತುತ್ತಾಗುತ್ತಾರೆ ಎಂಬುದಕ್ಕೆ ಹೊಸ ಸುಳಿವುಗಳನ್ನು ನೀಡಿದೆ.

ಎಂಡೋಮೆಟ್ರಿಯೋಸಿಸ್ ಕಾಯಿಲೆಯ ಬಗ್ಗೆ:

- ವ್ಯಾಪಕತೆ: ಜಾಗತಿಕವಾಗಿ ಸಂತಾನೋತ್ಪತ್ತಿ ವಯಸ್ಸಿನ ಸುಮಾರು 10% (190 ಮಿಲಿಯನ್) ಮಹಿಳೆಯರಲ್ಲಿ ಈ ಕಾಯಿಲೆ ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ.
- ವ್ಯಾಖ್ಯಾನ: ಗರ್ಭಾಶಯದ ಹೊರಭಾಗದಲ್ಲಿ ಎಂಡೋಮೆಟ್ರಿಯಮ್‌ನಂತಹ ಅಂಗಾಂಶಗಳ ಬೆಳವಣಿಗೆಯಾಗುವುದನ್ನು ಎಂಡೋಮೆಟ್ರಿಯೋಸಿಸ್ ಎಂದು ಕರೆಯಲಾಗುತ್ತದೆ, ಇದು ಉರಿಯೂತ ಮತ್ತು ಗಾಯದ ಕಲೆಗಳ ರಚನೆಗೆ ಕಾರಣವಾಗುತ್ತದೆ.
- ಲಕ್ಷಣಗಳು: ತೀವ್ರವಾದ ಮುಟ್ಟಿನ ನೋವು, ಅತಿಯಾದ ರಕ್ತಸ್ರಾವ, ದೀರ್ಘಕಾಲದ ಶ್ರೋಣಿಯ ನೋವು, ಬಂಜಿತನ, ಹೊಟ್ಟೆ ಉಬ್ಬರ ಮತ್ತು ವಾಕರಿಕೆ ಇದರ ಪ್ರಮುಖ ಲಕ್ಷಣಗಳಾಗಿವೆ.
- ಬಾಧಿಸುವ ಭಾಗಗಳು: ಇದು ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಶ್ರೋಣಿ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ, ಆದರೆ ಹೊಟ್ಟೆ ಮತ್ತು ಎದೆಯ ಭಾಗಗಳಲ್ಲೂ ಕಾಣಿಸಿಕೊಳ್ಳಬಹುದು.
- ಇತರ ಪರಿಣಾಮಗಳು: ಇದು ಲೈಂಗಿಕ ಕ್ರಿಯೆ, ಕರುಳಿನ ಚಲನೆ, ಮೂತ್ರವಿಸರ್ಜನೆ ಮತ್ತು ಮಾನಸಿಕ ಆರೋಗ್ಯದ ಮೇಲೂ ಪರಿಣಾಮ ಬೀರಬಹುದು.
- ಕಾರಣ: ಈ ಕಾಯಿಲೆಗೆ ನಿಖರವಾದ ಕಾರಣ ತಿಳಿದಿಲ್ಲ; ಆದರೆ ಇತ್ತೀಚಿನ ಸಂಶೋಧನೆಗಳು ಇದನ್ನು ರೋಗನಿರೋಧಕ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ಅಸಮರ್ಪಕ ನಿಯಂತ್ರಣಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿವೆ ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತವೆ.
- ಚಿಕಿತ್ಸೆ: ಪ್ರಸ್ತುತ ಇದಕ್ಕೆ ಯಾವುದೇ ಶಾಶ್ವತ ಚಿಕಿತ್ಸೆ ಇಲ್ಲ; ರೋಗಲಕ್ಷಣಗಳ ನಿಯಂತ್ರಣ ಮತ್ತು ದೀರ್ಘಕಾಲೀನ ಪರಿಣಾಮಗಳನ್ನು ಮಿತಿಗೊಳಿಸುವತ್ತ ಚಿಕಿತ್ಸೆಯು ಗಮನಹರಿಸುತ್ತದೆ.

ಒರಾಂಗುಟಾನ್ ಪರಿಸರ

ಸಂದರ್ಭ:

- ಒಡಿಶಾ ಅರಣ್ಯ ಇಲಾಖೆಯು ಬಾಲಸೋರ್ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಉದಯಪುರ-ತಲಸಾರಿ ಅರಣ್ಯ ಪ್ರದೇಶದ ಕ್ಯಾಸುರಿನಾ (ಗಾಳಿಮರ) ನೆಡುತೋಪಿನಲ್ಲಿ ಅನಾಥವಾಗಿ ಬಿಡಲಾಗಿದ್ದ ಐದು ಎಳೆಯ ಒರಾಂಗುಟಾನ್‌ಗಳನ್ನು ರಕ್ಷಿಸಿದೆ.

ಒರಾಂಗುಟಾನ್ ಬಗ್ಗೆ:

- ಇದು ಅತಿದೊಡ್ಡ ವೃಕ್ಷವಾಸಿ ಸಸ್ತನಿಯಾಗಿದ್ದು (arboreal mammal), ತನ್ನ ಜೀವನದ ಬಹುಪಾಲು ಸಮಯವನ್ನು ಮರಗಳ ಮೇಲೆಯೇ ಕಳೆಯುತ್ತದೆ.
- ಪ್ರಭೇದಗಳು: ಬೋರ್ನಿಯನ್, ಸುಮಾತ್ರನ್ ಮತ್ತು ತಪಾನುಲಿ ಎಂಬ 3 ಪ್ರಭೇದದ ಒರಾಂಗುಟಾನ್‌ಗಳಿವೆ.
- ಆನುವಂಶಿಕ ಹೋಲಿಕೆ: ಇವು ಮನುಷ್ಯರೊಂದಿಗೆ ಸುಮಾರು 96.4%

ರಫ್ತು ವಂಶವಾಹಿಗಳನ್ನು ಹಂಚಿಕೊಳ್ಳುತ್ತವೆ ಮತ್ತು ಅತ್ಯಂತ ಬುದ್ಧಿವಂತ ಪ್ರಾಣಿಗಳಾಗಿವೆ.

- ಆಹಾರ: ಇವು ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಹಣ್ಣುಗಳನ್ನು (ಅಂಜೂರ, ಮಾವು, ಲಿಚಿ) ಮತ್ತು ಎಲೆಗಳು, ಹೂವುಗಳು, ಕೀಟಗಳು ಹಾಗೂ ಸಣ್ಣ ಸಸ್ತನಿಗಳನ್ನು ತಿನ್ನುತ್ತವೆ.
- ಆವಾಸಸ್ಥಾನ: ಉಷ್ಣವಲಯದ ಕಾಡುಗಳು, ವಿಶೇಷವಾಗಿ ತಗ್ಗು ಪ್ರದೇಶದ ಕಾಡುಗಳು, ನದಿ ಕಣಿವೆಗಳು ಮತ್ತು ಪ್ರವಾಹ ಪ್ರದೇಶಗಳು ಇವುಗಳ ಆವಾಸಸ್ಥಾನಗಳಾಗಿವೆ; ಇವು 1,500 ಮೀಟರ್ ಎತ್ತರದವರೆಗೂ ಕಂಡುಬರಬಹುದು.
- ಹಂಚಿಕೆ: ಇವು ಕಾಡುಗಳಲ್ಲಿ ಕೇವಲ ಬೋರ್ನಿಯೋ ಮತ್ತು ಸುಮಾತ್ರಾ ದ್ವೀಪಗಳಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ಕಂಡುಬರುತ್ತವೆ.
- IUCN ಸ್ಥಾನಮಾನ: ಮೂರೂ ಪ್ರಭೇದಗಳು ತೀವ್ರವಾಗಿ ಅಳಿವಿನಂಚಿನಲ್ಲಿವೆ (CR).

ಹೊಗೆಮಂಜು ನಿರೋಧಕ ಗನ್ (Anti-smog Gun) ಪರಿಸರ

ಸಂದರ್ಭ:

- ಚಳಿಗಾಲದ ತಿಂಗಳುಗಳಲ್ಲಿ ತೀವ್ರಗೊಳ್ಳುವ ವಾಯುಮಾಲಿನ್ಯವನ್ನು ನಿಯಂತ್ರಿಸುವ ಉದ್ದೇಶದಿಂದ, ದೆಹಲಿ ಸರ್ಕಾರವು ಮುಂದಿನ 3 ವರ್ಷಗಳ ಅವಧಿಗೆ ನಗರದಾದ್ಯಂತ ಕಾರ್ಯಾಚರಿಸಲು ವಾಹನ ಆಧಾರಿತ (Truck-mounted) 1,000 ಹೊಗೆಮಂಜು ನಿರೋಧಕ ಗನ್‌ಗಳಾಗಿ (Anti-smog Guns) ₹100 ಕೋಟಿ ಅನುದಾನವನ್ನು ಬಿಡುಗಡೆ ಮಾಡಲು ಅನುಮೋದನೆ ನೀಡಿದೆ.

ಹೊಗೆಮಂಜು ನಿರೋಧಕ ಗನ್ ಎಂದರೇನು?

- ಇದು ವಾತಾವರಣದಲ್ಲಿ ತೇಲಾಡುವ ಧೂಳು ಮತ್ತು ಸೂಕ್ಷ್ಮ ಮಾಲಿನ್ಯಕಾರಕ ಕಣಗಳನ್ನು ತಗ್ಗಿಸಲು ಅತಿಸೂಕ್ಷ್ಮ ನೀರಿನ ಹನಿಗಳನ್ನು (Nebulised water droplets) ಮಂಜಿನಂತೆ ಸಿಂಪಡಿಸುವ ವಿಶೇಷ ಯಾಂತ್ರಿಕ ಸಾಧನವಾಗಿದೆ.

ಕಾರ್ಯವಿಧಾನ:

- ವಾಹನದ ಮೇಲೆ ಅಳವಡಿಸಲಾದ ಟ್ಯಾಂಕ್‌ನಿಂದ ನೀರನ್ನು ಅಧಿಕ ಒತ್ತಡದ ನಳಿಕೆಗಳ ಮೂಲಕ ಬಲವಾಗಿ ಹೊರಚಿಮ್ಮಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ; ಇದು ಗಾಳಿಯಲ್ಲಿ ಸುಮಾರು 50 ರಿಂದ 100 ಮೈಕ್ರಾನ್ ಗಾತ್ರದ ಅತ್ಯಂತ ಸೂಕ್ಷ್ಮ ನೀರಿನ ಕಣಗಳನ್ನು ಉತ್ಪಾದಿಸುತ್ತದೆ.

ಪರಿಣಾಮಕಾರಿ ಕಾರ್ಯಕ್ಷಮತೆ:

- ವಾತಾವರಣಕ್ಕೆ ಸಿಂಪಡಿಸಲಾದ ಈ ಸೂಕ್ಷ್ಮ ನೀರಿನ ಹನಿಗಳು ಗಾಳಿಯಲ್ಲಿ ತೇಲುತ್ತಿರುವ PM 2.5, PM 10 ಮತ್ತು ಧೂಳಿನ ಕಣಗಳೊಂದಿಗೆ ಬೆರೆತು, ಅವುಗಳ ತೂಕವನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸಿ ನೆಲದ ಮೇಲೆ ನೆಲೆಗೊಳ್ಳುವಂತೆ ಮಾಡುತ್ತವೆ.

ಅನ್ವಯಿಕೆಗಳು:

- ನಗರ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿನ ಧೂಳು ನಿವಾರಣೆ ಹಾಗೂ ವಾಯುಮಾಲಿನ್ಯ ನಿಯಂತ್ರಣಕ್ಕಾಗಿ ಇದನ್ನು ವ್ಯಾಪಕವಾಗಿ ಬಳಸಲಾಗುತ್ತದೆ.
- ಗಣಿಗಾರಿಕೆ, ಕಲ್ಲಿದ್ದಲು ನಿರ್ವಹಣೆ, ಕೈಗಾರಿಕಾ ರುಬ್ಬುವಿಕೆ ಮತ್ತು ಕಲ್ಲು ಪುಡಿಮಾಡುವ ಕೈಗಾರಿಕಾ ಘಟಕಗಳಲ್ಲಿ ಧೂಳು ಶಮನಕ್ಕಾಗಿ ಇದನ್ನು ಅಳವಡಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ.
- ಕಾರ್ಯತಂತ್ರದ ಸ್ವರೂಪ: ಇದು ಸ್ಥಳೀಯವಾಗಿ “ಕೃತಕ ಮಳೆಯ ಪರಿಣಾಮವನ್ನು (Rain effect / Canopy effect)” ಸೃಷ್ಟಿಸುವ ಮೂಲಕ, ಗಾಳಿಯಲ್ಲಿ ವಿಲೀನವಾಗಿರುವ ಮಾಲಿನ್ಯಕಾರಕ ಕಣಗಳನ್ನು ತ್ವರಿತವಾಗಿ ಕೆಳಗೆ ತಳ್ಳುತ್ತದೆ.

ಕೇಂದ್ರ ಗ್ರಾಹಕ ಸಂರಕ್ಷಣಾ ಪ್ರಾಧಿಕಾರ (CCPA) ಆಡಳಿತ

ಸಂದರ್ಭ:

- ಆಹಾರ ಪದಾರ್ಥಗಳ ಮೇಲೆ “100% ಪರಿಶುದ್ಧ” ಅಥವಾ “100% ನೈಸರ್ಗಿಕ” ಎಂದು ದಾರಿತಪ್ಪಿಸುವ ಜಾಹೀರಾತುಗಳನ್ನು ಪ್ರದರ್ಶಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಆಹಾರ ಕಂಪನಿಗಳ ವಿರುದ್ಧ ಕೇಂದ್ರ ಗ್ರಾಹಕ ಸಂರಕ್ಷಣಾ ಪ್ರಾಧಿಕಾರವು (CCPA) ಕಠಿಣ ಶಾಸನಾತ್ಮಕ ಕ್ರಮವನ್ನು ಕೈಗೊಂಡಿದೆ. ಇಂತಹ ಉತ್ಪೇಕ್ಷಿತ ಹಕ್ಕುಸಾಧನೆಗಳು (claims) ಉತ್ಪನ್ನದ ಸಂಪೂರ್ಣ ಶುದ್ಧತೆ ಅಥವಾ ನೈಜ ಸಂಯೋಜನೆಯ ಕುರಿತು ಗ್ರಾಹಕರಲ್ಲಿ ತಪ್ಪು ಕಲ್ಪನೆ ಹಾಗೂ ಭ್ರಮೆಯನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಸುತ್ತವೆ ಎಂದು ಪ್ರಾಧಿಕಾರವು ಸ್ಪಷ್ಟಪಡಿಸಿದೆ.

ಕೇಂದ್ರ ಗ್ರಾಹಕ ಸಂರಕ್ಷಣಾ ಪ್ರಾಧಿಕಾರದ ಬಗ್ಗೆ:

- ಕಾನೂನು ಆಧಾರ: ಇದನ್ನು ಗ್ರಾಹಕ ಸಂರಕ್ಷಣಾ ಕಾಯ್ದೆ, 2019 ರ ಸೆಕ್ಷನ್ 10 ರ ಅಡಿಯಲ್ಲಿ ಸ್ಥಾಪಿಸಲಾಗಿದೆ.
- ಉದ್ದೇಶ: ಒಟ್ಟಾರೆಯಾಗಿ ಗ್ರಾಹಕರ ಹಕ್ಕುಗಳನ್ನು ಉತ್ತೇಜಿಸುವುದು, ರಕ್ಷಿಸುವುದು ಮತ್ತು ಜಾರಿಗೊಳಿಸುವುದು ಇದರ ಪ್ರಮುಖ ಗುರಿಯಾಗಿದೆ.

ಪ್ರಾಧಿಕಾರದ ಪ್ರಮುಖ ಅಧಿಕಾರಗಳು:

- ಗ್ರಾಹಕರ ಹಕ್ಕುಗಳ ಉಲ್ಲಂಘನೆಯನ್ನು ತನಿಖೆ ಮಾಡುವುದು ಮತ್ತು ದೂರುಗಳು ಅಥವಾ ಮೊಕದ್ದಮೆಗಳನ್ನು ಹೂಡುವುದು.
- ಅಸುರಕ್ಷಿತ ಸರಕುಗಳು ಅಥವಾ ಸೇವೆಗಳನ್ನು ಹಿಂಪಡೆಯಲು ಆದೇಶಿಸುವುದು.
- ಅನ್ಯಾಯದ ವ್ಯಾಪಾರ ಪದ್ಧತಿಗಳನ್ನು ತಡೆಯುವುದು.
- ದಾರಿತಪ್ಪಿಸುವ ಜಾಹೀರಾತುಗಳನ್ನು ನಿಲ್ಲಿಸಲು ಅಥವಾ ಮಾರ್ಪಡಿಸಲು ಆದೇಶಿಸುವುದು.
- ದಾರಿತಪ್ಪಿಸುವ ಜಾಹೀರಾತುಗಳ ತಯಾರಕರು, ಪ್ರಚಾರಕರು ಮತ್ತು ಪ್ರಕಾಶಕರ ಮೇಲೆ ದಂಡ ವಿಧಿಸುವುದು.

ಗ್ರಾಹಕ ಸಂರಕ್ಷಣಾ ಕಾಯ್ದೆ, 2019:

- ಬದಲಾವಣೆ: ಇದು ಗ್ರಾಹಕ ಸಂರಕ್ಷಣಾ ಕಾಯ್ದೆ, 1986 ನ್ನು ಬದಲಾಯಿಸಿತು.
- ಜಾರಿಗೆ ಬಂದಿದ್ದು: ಇದು ಜುಲೈ 2020 ರಲ್ಲಿ ಜಾರಿಗೆ ಬಂದಿತು.
- ಗುಣಮಟ್ಟ/ಪ್ರಮಾಣದ ಬಗ್ಗೆ ತಪ್ಪು ಮಾಹಿತಿ ಮತ್ತು ದಾರಿತಪ್ಪಿಸುವ ಜಾಹೀರಾತುಗಳಂತಹ ಸಮಸ್ಯೆಗಳ ವಿರುದ್ಧ ಇದು ವ್ಯಾಪಕ ರಕ್ಷಣೆಯನ್ನು ಒದಗಿಸುತ್ತದೆ.
- ಸೆಕ್ಷನ್ 21: ತಪ್ಪು ಅಥವಾ ದಾರಿತಪ್ಪಿಸುವ ಜಾಹೀರಾತುಗಳನ್ನು ನಿಲ್ಲಿಸಲು ಅಥವಾ ಮಾರ್ಪಡಿಸಲು ಅಅಕಂ ಗೆ ಅಧಿಕಾರ ನೀಡುತ್ತದೆ.

ಸಾಗರ್ ಮಂಥನ್ ನೌಕೆ ವಿಜ್ಞಾನ ಮತ್ತು ತಂತ್ರಜ್ಞಾನ

ಸಂದರ್ಭ:

- ಕೋಲ್ಕತ್ತಾ ಮೂಲದ ಗಾರ್ಡನ್ ರೀಚ್ ಶಿಶುಲ್ಬರ್ಸ್ ಅಂಡ್ ಇಂಜಿನಿಯರ್ಸ್ (GRSE) ಲಿಮಿಟೆಡ್ ಇತ್ತೀಚೆಗೆ ‘ಸಾಗರ್ ಮಂಥನ್’ ನೌಕೆಯನ್ನು ಉಡಾವಣೆ ಮಾಡಿದೆ.

‘ಸಾಗರ್ ಮಂಥನ್’ ನೌಕೆಯ ಬಗ್ಗೆ:

- ಪ್ರಕಾರ: ಇದು ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಧ್ರುವೀಯ ಮತ್ತು ಸಾಗರ ಸಂಶೋಧನಾ ಕೇಂದ್ರ (NCPOR) ಕ್ಕಾಗಿ ನಿರ್ಮಿಸಲಾಗುತ್ತಿರುವ ಸ್ವದೇಶಿ ಸಾಗರ ಸಂಶೋಧನಾ ನೌಕೆಯಾಗಿದೆ (ORV).
- ಧೈಯ: ಇದು ಡೀಪ್ ಓಷನ್ ಮಿಷನ್ (DOM) ಭಾಗವಾಗಿದ್ದು, ವರ್ಷಿಕಲ್-4: ಆಳ ಸಾಗರ ಸಮೀಕ್ಷೆ ಮತ್ತು ಪರಿಶೋಧನೆಯ ಅಡಿಯಲ್ಲಿ

ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತದೆ.

- ವೆಚ್ಚ: ಅಂದಾಜು ₹840 ಕೋಟಿ.
- ಸೇರ್ಪಡೆ: ಸಮುದ್ರ ಪರೀಕ್ಷೆಗಳ ನಂತರ 2028 ರ ವೇಳೆಗೆ ಇದು ಸೇವೆಗೆ ಸೇರ್ಪಡೆಗೊಳ್ಳುವ ನಿರೀಕ್ಷೆಯಿದೆ.
- ವೈಶಿಷ್ಟ್ಯಗಳು: ಇದು ಎಲ್ಲಾ ಹವಾಮಾನಗಳಿಗೂ ಹೊಂದಿಕೊಳ್ಳುವ, ಬಹು-ಶಿಸಿನ ಸಂಶೋಧನಾ ವೇದಿಕೆಯಾಗಿದೆ; ಇದು 14 ನಾಟ್ಸ್ ವೇಗವನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದು, ಸುಮಾರು 30 ವರ್ಷಗಳ ಕಾರ್ಯಾಚರಣೆಯ ಜೀವಿತಾವಧಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ.
- ಪ್ರಾಮುಖ್ಯತೆ: ಇದು ಈ ಕೆಳಗಿನಂತಹ ಸಾಗರ ಖನಿಜ ಸಂಪನ್ಮೂಲಗಳನ್ನು ಅನ್ವೇಷಿಸುವ ಭಾರತದ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವನ್ನು ಬಲಪಡಿಸುತ್ತದೆ:
 - ಪಾಲಿಮೆಟಾಲಿಕ್/ಮ್ಯಾಂಗನೀಸ್ ಗಂಟುಗಳು (nodules)
 - ಪಾಲಿಮೆಟಾಲಿಕ್ ಸಲ್ಫೈಡ್ಗಳು
- ಪ್ರದೇಶ: ಇದು ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಹಿಂದೂ ಮಹಾಸಾಗರ ಪ್ರದೇಶದ ಮೇಲೆ ಗಮನ ಕೇಂದ್ರೀಕರಿಸುತ್ತದೆ.

ಡೀಪ್ ಓಷನ್ ಮಿಷನ್ (Deep Ocean Mission) ಬಗ್ಗೆ:

- ಉದಾವಣೆ: ಇದನ್ನು ಭಾರತ ಸರ್ಕಾರವು 2021 ರಲ್ಲಿ ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿತು.
- ಉದ್ದೇಶ: ಆಳ-ಸಾಗರದ ಸಂಪನ್ಮೂಲಗಳ ಸುಸ್ಥಿರ ಪರಿಶೋಧನೆ ಮತ್ತು ಭಾರತದ ನೀಲಿ ಆರ್ಥಿಕತೆಯನ್ನು ಬಲಪಡಿಸುವುದು.
- ಪ್ರಮುಖ ಘಟಕ: ಸಮುದ್ರಯಾನ ಯೋಜನೆ.
- ಮತ್ಸ್ಯ 6000 (MATSYA 6000): ಇದು ಭಾರತದ ಮೊದಲ ಮಾನವ ಸಹಿತ ಆಳ-ಸಮುದ್ರದ ಸಬ್ಸಿರ್ಬಲ್ ಆಗಿದ್ದು, ಇದನ್ನು ಸಮುದ್ರಯಾನ ಯೋಜನೆಯ ಅಡಿಯಲ್ಲಿ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಪಡಿಸಲಾಗುತ್ತಿದೆ.
- ಗಮನ: ಆಳ-ಸಮುದ್ರದ ಪರಿಶೋಧನೆ, ಸಮುದ್ರ ಸಂಪನ್ಮೂಲಗಳು, ಜೀವವೈವಿಧ್ಯತೆ ಮತ್ತು ಸುಧಾರಿತ ಸಾಗರ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನಗಳ ಮೇಲೆ ಇದು ಗಮನ ಕೇಂದ್ರೀಕರಿಸುತ್ತದೆ.

ಆಸ್ಟಿಯೋಆರ್ಥರೈಟಿಸ್ (Osteoarthritis) ವಿಜ್ಞಾನ ಮತ್ತು ತಂತ್ರಜ್ಞಾನ

ಸಂದರ್ಭ:

- ಋತುಚಕ್ರದ ರಕ್ತದಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬರುವ ಮೆಸೆನ್ಕೈಮಲ್ ಸ್ಟ್ರೋಮಲ್ (mesenchymal stromal) ಜೀವಕೋಶಗಳಿಂದ ಪಡೆದ ಎಕ್ಸ್ಟ್ರಾಸೆಲ್ಯುಲಾರ್ ವೆಸಿಕಲ್‌ಗಳನ್ನು (extracellular vesicles) ಬಳಸಿಕೊಂಡು ಆಸ್ಟಿಯೋಆರ್ಥರೈಟಿಸ್ ಕಾಯಿಲೆಗೆ ಕೋಶ-ಮುಕ್ತ ಪುನರುತ್ಪಾದಕ ಚಿಕಿತ್ಸೆಯನ್ನು (cell-free regenerative therapy) ವಿಜ್ಞಾನಿಗಳು ಅಭಿವೃದ್ಧಿಪಡಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ.

ಆಸ್ಟಿಯೋಆರ್ಥರೈಟಿಸ್ ಎಂದರೇನು?

- ಸ್ವರೂಪ: ಇದು ಮೂಳೆಗಳ ನಡುವಿನ ಮೃದ್ವಸ್ಥಿಯ ಸವೆತ ಮತ್ತು ಮೂಳೆಯ ರಚನೆಯಲ್ಲಿನ ಬದಲಾವಣೆಗಳನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿರುವ ಒಂದು ಕ್ಷೀಣಗೊಳ್ಳುವ ಕೀಲು ರೋಗವಾಗಿದೆ.
- ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಬಾಧಿತವಾಗುವ ಭಾಗಗಳು: ಮೋಣಕಾಲುಗಳು, ಸೊಂಟ, ಕೈಗಳು ಮತ್ತು ಬೆನ್ನಮೂಳೆ.
- ಅಪಾಯಕಾರಿ ಅಂಶಗಳು: ವಯಸ್ಸು, ಬೊಜ್ಜು, ಕೀಲುಗಳಿಗೆ ಆದ ಹಿಂದಿನ ಗಾಯ, ನಿರಂತರ ಕೀಲುಗಳ ಮೇಲಿನ ಒತ್ತಡ ಮತ್ತು ಆನುವಂಶಿಕ ಅಂಶಗಳು.
- ಲಕ್ಷಣಗಳು: ಕೀಲು ನೋವು, ಬಿಗಿತ, ಊತ ಮತ್ತು ಚಲನೆಯಲ್ಲಿನ ಕಡಿತ.
- ಸ್ವರೂಪ: ಇದು ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ದೀರ್ಘಕಾಲೀನ ಮತ್ತು ಪ್ರಗತಿಯಾಗುವ ರೋಗವಾಗಿದೆ; ರುಮಟಾಯ್ಡ್ ಆರ್ಥರೈಟಿಸ್‌ನಂತೆ ಭಿನ್ನವಾಗಿ, ಇದು ಪ್ರಾಥಮಿಕವಾಗಿ ಕೀಲುಗಳ ಸವೆತದ ಸ್ಥಿತಿಯಾಗಿದೆ.
- ನಿರ್ವಹಣೆ: ವ್ಯಾಯಾಮ/ಫಿಸಿಯೋಥೆರಪಿ, ತೂಕ ನಿರ್ವಹಣೆ, ನೋವು ನಿವಾರಕಗಳು ಮತ್ತು ತೀವ್ರತರವಾದ ಪ್ರಕರಣಗಳಲ್ಲಿ ಕೀಲು ಬದಲಿ

ಶಸ್ತ್ರಚಿಕಿತ್ಸೆಯ ಮೂಲಕ ಇದನ್ನು ನಿರ್ವಹಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ.

ಬಖಿರಾ ಸರೋವರ ಭೂಗೋಳ

ಸಂದರ್ಭ:

- ಸಂಶೋಧಕರು ಉತ್ತರ ಪ್ರದೇಶದ ಬಖಿರಾ ಸರೋವರದ ಹೂಳಿನಿಂದ ಪಡೆದ ಕಾಂತೀಯ ಖನಿಜಗಳು, ಕಣಗಳ ಗಾತ್ರ, ಭೂರಾಸಾಯನಿಕ ಮತ್ತು ಜೀವಮಣ್ಣಿನ-ಖನಿಜ ದಾಖಲೆಗಳ ಆಧಾರದ ಮೇಲೆ ಭಾರತೀಯ ಬೇಸಿಗೆ ಮಾನ್ಸೂನ್ (ISM) ನಲ್ಲಿನ ವ್ಯತ್ಯಯಗಳನ್ನು ಪುನರ್ನಿರ್ಮಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ಬಖಿರಾ ಸರೋವರದ ಬಗ್ಗೆ:

- ಸ್ಥಳ: ಇದು ಉತ್ತರ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿದ್ದು, ಫಾಗ್ರಾ-ರಾಪ್ತಿ ಮೆಕ್ಕಲು ವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ಒಂದು ಭಾಗವಾಗಿದೆ.
- ರಚನೆ: ಇದು ರಾಪ್ತಿ ನದಿಯ ವಲಸೆ ಮತ್ತು ಕಡಿತದಿಂದ ರೂಪುಗೊಂಡ ದೀರ್ಘಕಾಲೀನ ಶೃಂಗ / ಆಕ್ಸೋ (oxbow) ಜಾಗು ಪ್ರದೇಶವಾಗಿದೆ.
- ರಾಮ್ಪರ್ ತಾಣ: ಇದನ್ನು 2022 ರಲ್ಲಿ ರಾಮ್ಪರ್ ತಾಣವೆಂದು ಘೋಷಿಸಲಾಯಿತು; ಇದು ಉತ್ತರ ಪ್ರದೇಶದ ಅತಿದೊಡ್ಡ ಜಾಗು ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದಾಗಿದೆ.
- ಪ್ರಾಮುಖ್ಯತೆ: ಈ ಸರೋವರದ ಹೂಳು ಮಧ್ಯ ಗಂಗಾ ಬಯಲಿನ ದೀರ್ಘಕಾಲೀನ ಪುರಾತನ ಹವಾಮಾನದ (palaeoclimate) ದಾಖಲೆಯನ್ನು ಸಂರಕ್ಷಿಸಿದೆ.
- ಇತ್ತೀಚಿನ ಅಧ್ಯಯನ: ಇದು ಮಾನ್ಸೂನ್ ಮಳೆ, ಹವಾಮಾನ ಬದಲಾವಣೆ, ಸವೆತ, ಹೂಳು ಸಾಗಣೆ ಮತ್ತು ಸರೋವರದ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಗಳಲ್ಲಿನ ಬದಲಾವಣೆಗಳನ್ನು ಮರುನಿರ್ಮಾಣ ಮಾಡಿದೆ.
- ಉಪಯೋಗ: ಇದು ಹಿಂದಿನ ಮಾನ್ಸೂನ್ ವ್ಯತ್ಯಯಗಳನ್ನು ಅರ್ಥಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಲು, ಹವಾಮಾನ ಮಾದರಿಗಳನ್ನು ಸುಧಾರಿಸಲು ಮತ್ತು ಜಲ-ಸಂಪನ್ಮೂಲ ಹಾಗೂ ಕೃಷಿ ಯೋಜನೆಗೆ ಬೆಂಬಲ ನೀಡಲು ಸಹಾಯ ಮಾಡುತ್ತದೆ.

ಭಾರತ-ರಷ್ಯಾ ದ್ವಿಪಕ್ಷೀಯ ಸಭೆ ಅಂತರರಾಷ್ಟ್ರೀಯ

ಸಂದರ್ಭ:

- ಬ್ರಿಕ್ಸ್ (BRICS) ಶೃಂಗಸಭೆಗಾಗಿ ರಷ್ಯಾ ಅಧ್ಯಕ್ಷ ವ್ಲಾಡಿಮಿರ್ ಪುಟಿನ್ ನವದೆಹಲಿಗೆ ಆಗಮಿಸಿದ್ದು, ಪ್ರಧಾನಿ ಮೋದಿಯವರೊಂದಿಗೆ ದ್ವಿಪಕ್ಷೀಯ ಮಾತುಕತೆ ನಡೆಸಿದರು.

ಪ್ರಮುಖ ಅಂಶಗಳು:

- ವ್ಯಾಪಾರ: ಆರ್ಥಿಕ ಸಹಕಾರ 2030 ರ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮವನ್ನು ಅನುಷ್ಠಾನಗೊಳಿಸಲು ಮತ್ತು 2030 ರ ವೇಳೆಗೆ ದ್ವಿಪಕ್ಷೀಯ ವ್ಯಾಪಾರವನ್ನು \$100 ಬಿಲಿಯನ್ಗೆ ಹೆಚ್ಚಿಸುವತ್ತ ಗಮನಹರಿಸಲಾಯಿತು.
- ನಾಗರಿಕ ಪರಮಾಣು ಸಹಕಾರ: ಪರಮಾಣು ಇಂಧನ ಚಕ್ರ, ರಷ್ಯಾದ-ವಿನ್ಯಾಸದ ರಿಯಾಕ್ಟರ್‌ಗಳಿಗೆ ಜೀವನ-ಚಕ್ರದ ಬೆಂಬಲ ಮತ್ತು ಎರಡನೇ ರಿಯಾಕ್ಟರ್ ಸೈಟ್ ಸಾಧ್ಯತೆಯ ಬಗ್ಗೆ ಚರ್ಚೆಗಳು ನಡೆದವು.
- ನಿರ್ಣಾಯಕ ಖನಿಜಗಳು: ಈ ಖನಿಜಗಳ ಪರಿಶೋಧನೆ, ಸಂಸ್ಕರಣೆ ಮತ್ತು ಮರುಬಳಕೆಯಲ್ಲಿ ಸಹಕಾರವನ್ನು ಅನ್ವೇಷಿಸಲಾಗುತ್ತಿದೆ.
- ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ರಾಜತಾಂತ್ರಿಕತೆ: ಪ್ರಧಾನಿ ಮೋದಿಯವರು ಪುಟಿನ್ ಅವರಿಗೆ ತಿರುಚಳ್ಳುವರ್ ರಚಿಸಿರುವ ತಿರುಕ್ಕುರಳ್ಳ ರಷ್ಯನ್ ಅನುವಾದವನ್ನು ಉಡುಗೊರೆಯಾಗಿ ನೀಡಿದರು.

ಹೆಚ್ಚುವರಿ ಮಾಹಿತಿ -

ಭಾರತ ಮತ್ತು ರಷ್ಯಾ ದ್ವಿಪಕ್ಷೀಯ ಸಂಬಂಧಗಳು:

- ಕಾರ್ಯತಂತ್ರದ ಪಾಲುದಾರಿಕೆ: ಭಾರತ-ರಷ್ಯಾ ಸಂಬಂಧವನ್ನು 2010 ರಲ್ಲಿ "ವಿಶೇಷ ಮತ್ತು ಸವಲತ್ತುಗಳ ಕಾರ್ಯತಂತ್ರದ ಪಾಲುದಾರಿಕೆ" (Special and Privileged Strategic Partnership) ಎಂದು ಮೇಲ್ದರ್ಜೆಗೇರಿಸಲಾಯಿತು.
- ರಕ್ಷಣೆ: ಬ್ರಹ್ಮೋಸ್, Su-30MKI, T-90 ಟ್ಯಾಂಕ್‌ಗಳು, AK-203 ರೈಫಲ್‌ಗಳು ಮತ್ತು ಮಿಲಿಟರಿ-ತಾಂತ್ರಿಕ ಸಹಕಾರಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಮುಖ ಪಾಲುದಾರಿಕೆ ಇದೆ.
- ಪರಮಾಣು ಶಕ್ತಿ: ಕೂಡುಕುಳಂ ಪರಮಾಣು ವಿದ್ಯುತ್ ಸ್ಥಾವರದಲ್ಲಿ ರಷ್ಯಾ ತೊಡಗಿಸಿಕೊಂಡಿದೆ; ಈ ಸಹಕಾರವು ರಿಯಾಕ್ಟರ್‌ಗಳು, ಇಂಧನ ಚಕ್ರ ಮತ್ತು ಜೀವನ-ಚಕ್ರದ ಬೆಂಬಲವನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿದೆ.
- ಬಾಹ್ಯಾಕಾಶ: ಉಪಗ್ರಹ ನ್ಯಾವಿಗೇಷನ್ ಮತ್ತು ಮಾನವ ಬಾಹ್ಯಾಕಾಶ ಯಾನ ಸೇರಿದಂತೆ ಇಸ್ರೋ-ರಾಸ್ಮೋಸ್‌ ಸಂಸ್ಥೆಗಳ ಮೂಲಕ ಸಹಕಾರವಿದೆ.
- ಶಕ್ತಿ: ಭಾರತಕ್ಕೆ ರಷ್ಯಾವು ಕಚ್ಚಾ ತೈಲ, ಕಲ್ಲಿದ್ದಲು ಮತ್ತು ಇತರ ಶಕ್ತಿ ಸಂಪನ್ಮೂಲಗಳ ಪ್ರಮುಖ ಮೂಲವಾಗಿದೆ.
- ವ್ಯಾಪಾರ ಮತ್ತು ಹೂಡಿಕೆ: ಹೈಡ್ರೋಕಾರ್ಬನ್‌ಗಳನ್ನು ಮೀರಿ ವ್ಯಾಪಾರವನ್ನು ವಿಸ್ತರಿಸಲು ಮತ್ತು ವೈವಿಧ್ಯಗೊಳಿಸಲು ಎರಡೂ ಕಡೆಯವರು ಗುರಿ ಹೊಂದಿದ್ದಾರೆ.
- ನಿರ್ಣಾಯಕ ಖನಿಜಗಳು: ಪರಿಶೋಧನೆ, ಸಂಸ್ಕರಣೆ ಮತ್ತು ಮರುಬಳಕೆಯಲ್ಲಿ ಸಹಕಾರ ಹೊರಹೊಮ್ಮುತ್ತಿದೆ.
- ಸಂಪರ್ಕ: ಅಂತರರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಉತ್ತರ-ದಕ್ಷಿಣ ಸಾರಿಗೆ ಕಾರಿಡಾರ್ (INSTC) ಇರಾನ್ ಮತ್ತು ಮಧ್ಯ ಏಷ್ಯಾದ ಮೂಲಕ ಭಾರತವನ್ನು ರಷ್ಯಾದೊಂದಿಗೆ ಸಂಪರ್ಕಿಸುತ್ತದೆ.
- ಬಹುಪಕ್ಷೀಯ ವೇದಿಕೆಗಳು: BRICS, SCO, G20 ಮತ್ತು ವಿಶ್ವಸಂಸ್ಥೆಯ (UN) ಮೂಲಕ ಸಹಕಾರವನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ.

ಕೆಂಪು ಸಮುದ್ರ (Red Sea) ಭೂಗೋಳ

ಸಂದರ್ಭ:

- ಇರಾನ್ ಬೆಂಬಲಿತ ಹೌತಿಗಳು ಯೆಮನ್ನಿನ ಇಡೀ ಕೆಂಪು ಸಮುದ್ರದ ಕರಾವಳಿಯನ್ನು ವಶಪಡಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದು, ಮೂರು ಆಯಕಟ್ಟಿನ ದ್ವೀಪಗಳನ್ನು ತಮ್ಮ ತೆಕ್ಕೆಗೆ ತೆಗೆದುಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ಇದು ಪ್ರಮುಖ ಹಡಗು ಕಾರಿಡಾರ್ ಮೇಲಿನ ಅವರ ಹಿಡಿತವನ್ನು ಭದ್ರಪಡಿಸಿದೆ.

ಕೆಂಪು ಸಮುದ್ರದ ಬಗ್ಗೆ:

- ಸ್ಥಳ: ಇದು ಈಶಾನ್ಯ ಆಫ್ರಿಕಾ ಮತ್ತು ಅರೇಬಿಯನ್ ಪರ್ಯಾಯ ದ್ವೀಪದ ನಡುವೆ ಇರುವ ಹಿಂದೂ ಮಹಾಸಾಗರದ ಸಮುದ್ರದ ಪ್ರವೇಶದ್ವಾರವಾಗಿದೆ.
- ಪಶ್ಚಿಮ ಕರಾವಳಿ: ಈಜಿಪ್ಟ್, ಸುಡಾನ್, ಎರಿಟ್ರಿಯಾ.
- ಪೂರ್ವ ಕರಾವಳಿ: ಸೌದಿ ಅರೇಬಿಯಾ, ಯೆಮೆನ್.
- ದಕ್ಷಿಣದ ಹೆಬ್ಬಾಗಿಲು: ಬಾಬ್-ಎಲ್-ಮಂಡೇಬ್ ಜಲಸಂಧಿ → ಅಡೆನ್ ಕೊಲ್ಲಿ → ಹಿಂದೂ ಮಹಾಸಾಗರ.
- ಉತ್ತರದ ತುದಿ: ಸೂಯೆಜ್ ಕೊಲ್ಲಿ, ಅಕಾಬಾ ಕೊಲ್ಲಿ ಮತ್ತು ಸಿನಾಯ್ ಪರ್ಯಾಯ ದ್ವೀಪ; ಇದರಲ್ಲಿ ಸೂಯೆಜ್ ಕೊಲ್ಲಿಯು ಸೂಯೆಜ್ ಕಾಲುವೆಗೆ ಸಂಪರ್ಕ ಕಲ್ಪಿಸುತ್ತದೆ.
- ಕಾರ್ಯತಂತ್ರದ ಪ್ರಾಮುಖ್ಯತೆ: ಇದು ಪ್ರಮುಖ ಜಾಗತಿಕ ಹಡಗು ಮತ್ತು ಇಂಧನ ಕಾರಿಡಾರ್ ಆಗಿದ್ದು, ಸೂಯೆಜ್ ಕಾಲುವೆಯ ಮೂಲಕ ಹಿಂದೂ ಮಹಾಸಾಗರವನ್ನು ಮೆಡಿಟರೇನಿಯನ್ ಸಮುದ್ರದೊಂದಿಗೆ ಸಂಪರ್ಕಿಸುತ್ತದೆ.
- ವ್ಯಾಪಾರ: ಇದು ಜಾಗತಿಕ ವ್ಯಾಪಾರದ ಸರಿಸುಮಾರು 15% ಮತ್ತು ಜಾಗತಿಕ ಕಂಟೇನರ್ ದಟ್ಟಣೆಯ ಸುಮಾರು 30% ರಷ್ಟನ್ನು ನಿಭಾಯಿಸುತ್ತದೆ.

ಪ್ರಧಾನ ಮಂತ್ರಿ ಕಿಸಾನ್ ಮಾನ್-ಧನ್ ಯೋಜನೆಗೆ (PM-KMY)

7 ವರ್ಷ

ಸರ್ಕಾರಿ ಯೋಜನೆಗಳು

ಸಂದರ್ಭ:

- ಪ್ರಧಾನ ಮಂತ್ರಿ ಕಿಸಾನ್ ಮಾನ್-ಧನ್ ಯೋಜನೆ (PM-KMY) ಯಶಸ್ವಿಯಾಗಿ ಏಳು ವರ್ಷಗಳನ್ನು ಪೂರೈಸಿದೆ.

ಪ್ರಧಾನ ಮಂತ್ರಿ ಕಿಸಾನ್ ಮಾನ್-ಧನ್ ಯೋಜನೆ (PM-KMY)

ಯ ಬಗ್ಗೆ:

- ಉದಾಹರಣೆ: ಇದನ್ನು 2019 ರಲ್ಲಿ ಪ್ರಾರಂಭಿಸಲಾಯಿತು; ಪ್ರಸ್ತುತ 7 ವರ್ಷಗಳನ್ನು ಪೂರೈಸಿದೆ.
- ಸಚಿವಾಲಯ: ಇದು ಕೃಷಿ ಮತ್ತು ರೈತರ ಕಲ್ಯಾಣ ಸಚಿವಾಲಯದ ಅಡಿಯಲ್ಲಿ ಬರುತ್ತದೆ; ಇದನ್ನು ಭಾರತೀಯ ಜೀವ ವಿಮಾ ನಿಗಮದ (LIC) ಸಹಯೋಗದೊಂದಿಗೆ ಜಾರಿಗೊಳಿಸಲಾಗಿದೆ.
- ಪ್ರಕಾರ: ಇದೊಂದು ಕೇಂದ್ರ ವಲಯದ ಯೋಜನೆಯಾಗಿದೆ; ಇದು ಸ್ವಯಂಪ್ರೇರಿತ ಮತ್ತು ಕೊಡುಗೆ ಆಧಾರಿತ ಪಿಂಚಣಿ ಯೋಜನೆಯಾಗಿದೆ.
- ಉದ್ದೇಶ: ಸಣ್ಣ ಮತ್ತು ಅತಿ ಸಣ್ಣ ರೈತರಿಗೆ (SMFs) ವೃದ್ಧಾಪ್ಯದ ಸಾಮಾಜಿಕ ಭದ್ರತೆಯನ್ನು ಒದಗಿಸುವುದು.
- ಅರ್ಹತೆ: 18-40 ವರ್ಷ ವಯಸ್ಸಿನ ರೈತರು ಮತ್ತು 2 ಹೆಕ್ಟೇರ್ ಅಥವಾ ಅದಕ್ಕಿಂತ ಕಡಿಮೆ ಕೃಷಿಯೋಗ್ಯ ಭೂಮಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿರುವವರು ಈ ಯೋಜನೆಗೆ ಅರ್ಹರಾಗಿದ್ದಾರೆ.
- ಪಿಂಚಣಿ: ರೈತರಿಗೆ 60 ವರ್ಷದ ನಂತರ ಮಾಸಿಕ ₹3,000 ಕನಿಷ್ಠ ಖಚಿತ ಪಿಂಚಣಿಯನ್ನು ಒದಗಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ.
- ಕೌಟುಂಬಿಕ ಪಿಂಚಣಿ: ಫಲಾನುಭವಿಯ ಮರಣದ ನಂತರ, ಸಂಗಾತಿಯು ಪಿಂಚಣಿಯ 50% ಅಂದರೆ ಮಾಸಿಕ ₹1,500 ಪಡೆಯಲು ಅರ್ಹರಾಗಿರುತ್ತಾರೆ (ಷರತ್ತುಗಳು ಅನ್ವಯಿಸುತ್ತವೆ).
- 60 ವರ್ಷಕ್ಕೂ ಮುನ್ನ ಮರಣ: ಫಲಾನುಭವಿಯು 60 ವರ್ಷಕ್ಕೂ ಮುನ್ನ ಮೃತಪಟ್ಟರೆ, ಸಂಗಾತಿಯು ಯೋಜನೆಗೆ ಕೊಡುಗೆ ನೀಡುವುದನ್ನು ಮುಂದುವರಿಸಬಹುದು ಅಥವಾ ಹಿಂತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುವ ನಿಯಮಗಳ ಪ್ರಕಾರ ಯೋಜನೆಯಿಂದ ನಿರ್ಗಮಿಸಬಹುದು.
- ಭೂ ದಾಖಲೆಯ ಷರತ್ತು: ರೈತರ ಹೆಸರು ಆಗಸ್ಟ್ 1, 2019 ರ ಹೊತ್ತಿಗೆ ರಾಜ್ಯ/ಕೇಂದ್ರಾಡಳಿತ ಪ್ರದೇಶದ ಭೂ ದಾಖಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಇರಲೇಬೇಕು.

ಸಾಗರೋತ್ತರ ಲಿಥಿಯಂ ಮತ್ತು ನಿರ್ಣಾಯಕ ಖನಿಜಗಳಿಗಾಗಿ ಭಾರತದ

ಪ್ರಯತ್ನ

ಆರ್ಥಿಕತೆ

ಸಂದರ್ಭ:

- ನಿರ್ಣಾಯಕ ಖನಿಜಗಳ (critical minerals) ಪೂರೈಕೆಯನ್ನು ಭದ್ರಪಡಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ನಿಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಭಾರತವು ತನ್ನ ಪ್ರಯತ್ನಗಳನ್ನು ತೀವ್ರಗೊಳಿಸಿದ್ದು, ಗಣಿ ಸಚಿವಾಲಯವು ಲಿಥಿಯಂ ಬ್ಲಾಕ್‌ಗಳನ್ನು ಸ್ವಾಧೀನಪಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಆಸ್ಟ್ರೇಲಿಯಾ ಮತ್ತು ಚಿಲಿ ದೇಶಗಳೊಂದಿಗೆ ಮಾತುಕತೆ ನಡೆಸುತ್ತಿದೆ ಹಾಗೂ ಅರ್ಜೆಂಟೀನಾದಲ್ಲಿ ಐದು ಹೆಚ್ಚುವರಿ ಬ್ಲಾಕ್‌ಗಳನ್ನು ಹುಡುಕುತ್ತಿದೆ.

'ಲಿಥಿಯಂ' ಬಗ್ಗೆ

- ಸಂಕೇತ: Li
- ಪರಮಾಣು ಸಂಖ್ಯೆ: 3
- ಪ್ರಕಾರ: ಮೃದುವಾದ, ಬೆಳ್ಳಿಯಂತಹ ಬಿಳಿ ಬಣ್ಣದ ಕ್ಷಾರ ಲೋಹ (alkali metal).
- ಪ್ರಮುಖ ಗುಣಲಕ್ಷಣ: ಇದು ಹೆಚ್ಚು ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯಾತ್ಮಕ ಮತ್ತು ಸುಡುವ (flammable) ಸ್ವಭಾವವನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ; ಇದನ್ನು ಜಡ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಗಳಲ್ಲಿ

ಅಥವಾ ಖನಿಜ ತೈಲದ ಅಡಿಯಲ್ಲಿ ಸಂಗ್ರಹಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ.

- ಪ್ರಮುಖ ಉಪಯೋಗಗಳು: ಲಿಥಿಯಂ-ಐಯಾನ್ ಬ್ಯಾಟರಿಗಳಿಗೆ ಇದು ಅತ್ಯಗತ್ಯವಾಗಿದೆ → ಎಲೆಕ್ಟ್ರಿಕ್ ವಾಹನಗಳು (EVs), ಇಂಧನ ಸಂಗ್ರಹಣೆ ಮತ್ತು ಎಲೆಕ್ಟ್ರಾನಿಕ್ ಸಾಧನಗಳಲ್ಲಿ ವ್ಯಾಪಕವಾಗಿ ಬಳಸಲಾಗುತ್ತದೆ.

ಜಾಗತಿಕ ಹಂಚಿಕೆ

- ಪ್ರಮುಖ ನಿಕ್ಷೇಪಗಳು: ಚಿಲಿ, ಆಸ್ಟ್ರೇಲಿಯಾ, ಅರ್ಜೆಂಟೀನಾ, ಬೊಲಿವಿಯಾ ಮತ್ತು ಚೀನಾ ದೇಶಗಳಲ್ಲಿವೆ.
- ಲಿಥಿಯಂ ತ್ರಿಕೋನ (Lithium Triangle): ಇದು ಅರ್ಜೆಂಟೀನಾ-ಬೊಲಿವಿಯಾ-ಚಿಲಿ ದೇಶಗಳನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿದ್ದು, ಜಾಗತಿಕ ಲಿಥಿಯಂ ನಿಕ್ಷೇಪದ ಬಹುಪಾಲು ಪಾಲನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ.

ಭಾರತದಲ್ಲಿನ ಸ್ಥಿತಿ

- ಜಮ್ಮು ಮತ್ತು ಕಾಶ್ಮೀರ: ಭಾರತೀಯ ಭೂವೈಜ್ಞಾನಿಕ ಸಮೀಕ್ಷೆ (GSI) 2023 ರಲ್ಲಿ 5.9 ದಶಲಕ್ಷ ಟನ್ ಲಿಥಿಯಂ ಸಂಪನ್ಮೂಲಗಳನ್ನು ಗುರುತಿಸಿದೆ.
- ಸಂಭಾವ್ಯ ಉಪ್ಪುನೀರಿನ ಮೂಲಗಳು: ಸಾಂಬಾರ್ ಮತ್ತು ಪಚ್ಚದ್ರಾ (ರಾಜಸ್ಥಾನ) ಹಾಗೂ ರನ್ ಆಫ್ ಕಚ್ (ಗುಜರಾತ್).

ತಾಮ್ರ (Copper)

ಆರ್ಥಿಕತೆ

ಸಂದರ್ಭ:

- ಪಶ್ಚಿಮ ಏಷ್ಯಾದ ಸಂಘರ್ಷ ಮತ್ತು ವ್ಯಾಪಾರ ಉದ್ವಿಗ್ನತೆಯಿಂದಾಗಿ ಜಾಗತಿಕ ಆರ್ಥಿಕ ಬೆಳವಣಿಗೆಯ ಅನಿಶ್ಚಿತತೆಯ ನಡುವೆ ತಾಮ್ರದ ಬೆಲೆಯು ಟನ್ ದಾಖಲೆಯ \$14,708 ಕ್ಕೆ ಏರಿಕೆಯಾಗಿದೆ.

ತಾಮ್ರದ ಕುರಿತು:

- ಸಂಕೇತ: Cu
- ಗುಣಲಕ್ಷಣಗಳು: ಇದು ಕೆಂಪು ಬಣ್ಣದ, ಅತ್ಯಂತ ನಮ್ಯವಾದ ಲೋಹವಾಗಿದೆ; ಇದು ಉತ್ತಮ ವಿದ್ಯುತ್ ಮತ್ತು ಉಷ್ಣ ವಾಹಕವಾಗಿದೆ ಹಾಗೂ ಸವೆತವನ್ನು ತಡೆಯುವ ಗುಣವನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ.
- ಲಭ್ಯತೆ: ಇದು ನೈಸರ್ಗಿಕವಾಗಿ ಲೋಹದ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಮತ್ತು ಚಾಲ್ಕೊಪೈರೈಟ್, ಚಾಲ್ಕೊಸೈಟ್ ಮತ್ತು ಬೋರ್ನೈಟ್‌ಗಳಂತಹ (chalcopyrite, chalcocite & bornite) ಅದಿರುಗಳಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ.
- ಹೊರತೆಗೆಯುವಿಕೆ: ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಕರಗಿಸುವಿಕೆ/ಲೀಚಿಂಗ್ ಮೂಲಕ, ತದನಂತರ ಎಲೆಕ್ಟ್ರೋಲೈಸಿಸ್/ಎಲೆಕ್ಟ್ರೋಡೆಪಾಸಿಷನ್ ಮೂಲಕ ಇದನ್ನು ಹೊರತೆಗೆಯಲಾಗುತ್ತದೆ.
- ಐತಿಹಾಸಿಕ ಪ್ರಾಮುಖ್ಯತೆ: ಇದು ಮಾನವರು ಬಳಸಿದ ಆರಂಭಿಕ ಲೋಹಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದಾಗಿದೆ; ನಾಗರಿಕತೆಯ ಉಗಮದಿಂದಲೂ ಇದು ಪ್ರಮುಖ ಪಾತ್ರ ವಹಿಸಿದೆ.

ಉಪಯೋಗಗಳು

- ವಿದ್ಯುತ್ ಮತ್ತು ಎಲೆಕ್ಟ್ರಾನಿಕ್ಸ್: ವೈರಿಂಗ್, ಕೇಬಲ್‌ಗಳು, ಮೋಟಾರ್‌ಗಳು ಮತ್ತು ವಿದ್ಯುತ್ ಉಪಕರಣಗಳಲ್ಲಿ ಬಳಸಲಾಗುತ್ತದೆ.
- ನಿರ್ಮಾಣ: ಸವೆತ ನಿರೋಧಕ ಗುಣದಿಂದಾಗಿ ನೀರಿನ ಪೈಪ್‌ಗಳ ತಯಾರಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಬಳಸಲಾಗುತ್ತದೆ.
- ಮಿಶ್ರಲೋಹಗಳು (Alloys):
 - ಹಿತ್ತಾಳೆ (Brass) = ತಾಮ್ರ + ಸತು
 - ಕಂಚು (Bronze) = ತಾಮ್ರ + ತವರ
 - ನಿಕಲ್ ಬೆಳ್ಳಿ (Nickel silver) = ತಾಮ್ರ + ನಿಕಲ್ + ಸತು
- ನಾಣ್ಯಗಳು, ಪಾತ್ರೆಗಳು, ಆಭರಣಗಳು ಮತ್ತು ಕನ್ನಡಿಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಬಳಸಲಾಗುತ್ತದೆ.

- US ತಾಮ್ರ-ಉತ್ಪನ್ನಗಳ ಆಮದು (2025): \$16.2 ಬಿಲಿಯನ್
- ಪ್ರಮುಖ ಮೂಲಗಳು: ಚೀನಾ (20%), ಮೆಕ್ಸಿಕೋ (17%), ಯುರೋಪಿಯನ್ ಒಕ್ಕೂಟ (14%), ಕೆನಡಾ (10%), ವಿಯೆಟ್ನಾಂ (8%).

ಲಿಪುಲೇಖ್ ಕಣಿವೆಮಾರ್ಗ (ಪಾಸ್) ಭೂಗೋಳ

ಸಂದರ್ಭ:

- ಲಿಪುಲೇಖ್ ಕಣಿವೆಮಾರ್ಗದ ಮೂಲಕ ನಡೆಯುವ ಭಾರತ-ಟಿಬೆಟ್ ಗಡಿ ವ್ಯಾಪಾರವು ಪುನರಾರಂಭಗೊಂಡಿದೆ.

ಲಿಪುಲೇಖ್ ಕಣಿವೆಮಾರ್ಗ (ಪಾಸ್)ದ ಬಗ್ಗೆ:

- ಸ್ಥಳ: ಕುಮಾವನ್ ಹಿಮಾಲಯದಲ್ಲಿರುವ ಉತ್ತರಾಖಂಡದ ಪಿಥೋರಗಢ್ ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿ ಇದು ನೆಲೆಗೊಂಡಿದೆ.
- ಎತ್ತರ: ಸುಮಾರು 5,334 ಮೀಟರ್.
- ಆಯಕಟ್ಟಿನ ಸ್ಥಳ: ಇದು ಭಾರತ-ಚೀನಾ-ನೇಪಾಳದ ತ್ರಿಕೋನ ಸಂಗಮದ ಸಮೀಪದಲ್ಲಿದೆ.
- ಸಂಪರ್ಕ: ಇದು ಭಾರತವನ್ನು ಟಿಬೆಟ್ನೊಂದಿಗೆ ಸಂಪರ್ಕಿಸುವ ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕ ಮಾರ್ಗವಾಗಿದೆ.
- ಧಾರ್ಮಿಕ ಪ್ರಾಮುಖ್ಯತೆ: ಇದು ಕೈಲಾಸ ಮಾನಸಸರೋವರ ಯಾತ್ರೆಗೆ ಪ್ರಮುಖ ಮಾರ್ಗವಾಗಿದೆ.
- ಕಾರ್ಯತಂತ್ರದ ಪ್ರಾಮುಖ್ಯತೆ: ಗಡಿ ಭದ್ರತೆ, ಸಂಪರ್ಕ ಮತ್ತು ಭಾರತ-ಚೀನಾ-ನೇಪಾಳದ ಭೂ-ರಾಜಕೀಯ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಇದು ಅತ್ಯಂತ ಪ್ರಮುಖವಾಗಿದೆ.

18ನೇ ಬ್ರಿಕ್ಸ್ ಶೃಂಗಸಭೆ: ನವದೆಹಲಿ ಘೋಷಣೆ ಅಂತರರಾಷ್ಟ್ರೀಯ

ಸಂದರ್ಭ:

- ಇತ್ತೀಚೆಗೆ ಭಾರತವು ನವದೆಹಲಿಯಲ್ಲಿ ಆಯೋಜಿಸಿದ್ದ 18ನೇ ಬ್ರಿಕ್ಸ್ ಶೃಂಗಸಭೆಯು, ಪ್ರಬಲ ರಾಷ್ಟ್ರಗಳ ಯುದ್ಧಗಳು, ರಕ್ಷಣಾವಾದ ಹಾಗೂ ಏಕಪಕ್ಷೀಯ ಕ್ರಮಗಳ ನಡುವೆ ಸುಧಾರಿತ ಬಹುಪಕ್ಷೀಯತೆಯನ್ನು ಮರು-ದೃಢಪಡಿಸುವ ಮೂಲಕ 'ನವದೆಹಲಿ ಘೋಷಣೆ'ಯನ್ನು ಅಂಗೀಕರಿಸಿತು.

18ನೇ ಬ್ರಿಕ್ಸ್ ಶೃಂಗಸಭೆ - ನವದೆಹಲಿ ಘೋಷಣೆ:

- ಆತಿಥೇಯ ದೇಶ: ಭಾರತವು ನವದೆಹಲಿಯಲ್ಲಿ ಈ ಶೃಂಗಸಭೆಯನ್ನು ಆಯೋಜಿಸಿದ್ದು, ನವದೆಹಲಿ ಘೋಷಣೆಯನ್ನು ಔಪಚಾರಿಕವಾಗಿ ಅಂಗೀಕರಿಸಲಾಗಿದೆ.
- ಸುಧಾರಿತ ಬಹುಪಕ್ಷೀಯತೆ: ವಿಶ್ವಸಂಸ್ಥೆ (UN) ಯನ್ನು ಕೇಂದ್ರದಲ್ಲಿರಿಸಿಕೊಂಡು, ಜಾಗತಿಕ ಮಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚು ಪ್ರಜಾಸತ್ತಾತ್ಮಕ, ಪ್ರಾತಿನಿಧಿಕ ಮತ್ತು ಪರಿಣಾಮಕಾರಿ ಜಾಗತಿಕ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ರೂಪಿಸಲು ಶೃಂಗಸಭೆಯು ಕರೆ ನೀಡಿದೆ.
- ವಿಶ್ವಸಂಸ್ಥೆಯ ಭದ್ರತಾ ಮಂಡಳಿ (UNSC) ಸುಧಾರಣೆ: ಭದ್ರತಾ ಮಂಡಳಿಯ ಸಮಗ್ರ ಸುಧಾರಣೆ ಮತ್ತು ಅಭಿವೃದ್ಧಿಶೀಲ ರಾಷ್ಟ್ರಗಳಿಗೆ ಹೆಚ್ಚಿನ ಪ್ರಾತಿನಿಧ್ಯ ನೀಡುವುದನ್ನು ಬೆಂಬಲಿಸಲಾಯಿತು; ಇದೇ ವೇಳೆ ಜಾಗತಿಕ ಮಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚಿನ ಪಾತ್ರವಹಿಸಲು ಭಾರತ ಮತ್ತು ಬ್ರೆಜಿಲ್ ದೇಶಗಳನ್ನು ಚೀನಾ ಮತ್ತು ರಷ್ಯಾ ಬೆಂಬಲಿಸಿದವು.
- ಜಾಗತಿಕ ದಕ್ಷಿಣ (Global South): ಉದಯೋನ್ಮುಖ ಮಾರುಕಟ್ಟೆಗಳು ಮತ್ತು ಅಭಿವೃದ್ಧಿಶೀಲ ರಾಷ್ಟ್ರಗಳ (EMDCs) ಹಾಗೂ ಕಡಿಮೆ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಹೊಂದಿದ ದೇಶಗಳ (LDCs) ಬಲವಾದ ಧ್ವನಿಯಾಗಿ ಬ್ರಿಕ್ಸ್ ತನ್ನ ಪಾತ್ರವನ್ನು ಮರು-ದೃಢಪಡಿಸಿದೆ.
- ವ್ಯಾಪಾರ ಮತ್ತು ಹಣಕಾಸು: ಏಕಪಕ್ಷೀಯ ಸುಂಕಗಳು, ಸುಂಕೇತರ ಅಡೆತಡೆಗಳು ಮತ್ತು ಬಲವಂತದ ನಿರ್ಬಂಧಗಳನ್ನು ಒಕ್ಕೂಟವು

ವಿರೋಧಿಸಿದೆ; ಅಲ್ಲದೆ, ವಿಶ್ವ ವ್ಯಾಪಾರ ಸಂಘಟನೆ (WTO) ಸುಧಾರಣೆ ಮತ್ತು ಅಂತರರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಹಣಕಾಸು ನಿಧಿ (IMF) ಹಾಗೂ ವಿಶ್ವಬ್ಯಾಂಕ್‌ನಲ್ಲಿ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಶೀಲ ರಾಷ್ಟ್ರಗಳಿಗೆ ಹೆಚ್ಚಿನ ಪ್ರಾತಿನಿಧ್ಯ ನೀಡಲು ಬೆಂಬಲ ಸೂಚಿಸಲಾಯಿತು.

- ಬ್ರಿಕ್ಸ್-ಒಳಗಿನ ವ್ಯಾಪಾರ: ಸ್ಥಳೀಯ ಕರೆನ್ಸಿ ವಸಾಹತುಗಳು, ಗಡಿಯಾಚೆಗಿನ ಪಾವತಿಗಳು ಮತ್ತು ಸ್ಥಿತಿಸ್ಥಾಪಕ ಪೂರೈಕೆ ಸರಪಳಿಗಳ ಮೇಲೆ ಒಕ್ಕೂಟವು ವಿಶೇಷ ಗಮನ ಹರಿಸಿದೆ.
- ಸಂಘರ್ಷಗಳು: ಅಂತರರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಮಟ್ಟದಲ್ಲಿನ ಸಂಘರ್ಷಗಳ ನಿವಾರಣೆಗಾಗಿ ಸಂವಾದ, ತಡೆಗಟ್ಟುವ ರಾಜತಾಂತ್ರಿಕತೆ ಮತ್ತು ಶಾಂತಿಯುತ ವಿವಾದ ಇತ್ಯರ್ಥಕ್ಕೆ ಹೆಚ್ಚಿನ ಒತ್ತು ನೀಡಲಾಗಿದೆ.
- ಪಶ್ಚಿಮ ಏಷ್ಯಾ: ಪ್ಯಾಲೆಸ್ಟೈನ್ ಮತ್ತು ಲೆಬನಾನ್ ಬಿಕ್ಕಟ್ಟಿನ ಕುರಿತು ಬಲವಾದ ನಿಲುವು ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಲಾಗಿದೆ; ಮಾನವೀಯ ನೆರವು, ಪ್ಯಾಲೆಸ್ಟೀನಿಯಾದ ಸ್ವ-ನಿರ್ಣಯದ ಹಕ್ಕು ಮತ್ತು ಎರಡು-ರಾಷ್ಟ್ರಗಳ ಪರಿಹಾರ (Two-State Solution) ವನ್ನು ಬೆಂಬಲಿಸಲಾಗಿದೆ.
- ಭಯೋತ್ಪಾದನೆ: 22 ಏಪ್ರಿಲ್ 2025 ರಂದು ಜಮ್ಮು ಮತ್ತು ಕಾಶ್ಮೀರದಲ್ಲಿ ನಡೆದ ಉಗ್ರರ ದಾಳಿಯನ್ನು ತೀವ್ರವಾಗಿ ಖಂಡಿಸಲಾಗಿದೆ ಮತ್ತು ಭಯೋತ್ಪಾದನೆ ಹಾಗೂ ಅದಕ್ಕೆ ಹಣಕಾಸು ಒದಗಿಸುವುದರ ವಿರುದ್ಧ ಶೂನ್ಯ ಸಹಿಷ್ಣುತೆಗೆ ಕಟ್ಟುನಿಟ್ಟಿನ ಕರೆ ನೀಡಲಾಗಿದೆ.
- ಭೌಗೋಳಿಕ ರಾಜಕೀಯ ಒಮ್ಮತ: ಸದಸ್ಯ ರಾಷ್ಟ್ರಗಳ ನಡುವೆ ಭಿನ್ನಾಭಿಪ್ರಾಯಗಳಿದ್ದರೂ ಸಹ, ಬ್ರಿಕ್ಸ್ ಒಕ್ಕೂಟವು ಒಮ್ಮತ-ನಿರ್ಮಾಣದ ತನ್ನ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವನ್ನು ಯಶಸ್ವಿಯಾಗಿ ಪ್ರದರ್ಶಿಸಿದೆ.

ಬ್ರಿಕ್ಸ್ ಬಗ್ಗೆ ಹೆಚ್ಚಿನ ಮಾಹಿತಿ:

- ಸ್ಥಾಪನೆಯಾದ ವರ್ಷ: ಈ ಒಕ್ಕೂಟವನ್ನು 2009 ರಲ್ಲಿ ಸ್ಥಾಪಿಸಲಾಯಿತು.
- ಕೇಂದ್ರ ಕಚೇರಿ: ಇದರ ಕೇಂದ್ರ ಕಚೇರಿಯು ಚೀನಾದ ಶಾಂಘೈನಲ್ಲಿದೆ.
- ಇದು ವಿಶ್ವದ ಪ್ರಮುಖ ಉದಯೋನ್ಮುಖ ಆರ್ಥಿಕತೆಗಳಾದ ಬ್ರೆಜಿಲ್, ರಷ್ಯಾ, ಭಾರತ, ಚೀನಾ ಮತ್ತು ದಕ್ಷಿಣ ಆಫ್ರಿಕಾ (2010 ರಲ್ಲಿ ಸೇರ್ಪಡೆಯಾಯಿತು) ದೇಶಗಳ ಗುಂಪಿನ ಸಂಕ್ಷಿಪ್ತ ರೂಪವಾಗಿದೆ.
- ಮೂಲ: ನಾಲ್ಕು ಪ್ರಮುಖ ಉದಯೋನ್ಮುಖ ಆರ್ಥಿಕತೆಗಳಾದ ಬ್ರೆಜಿಲ್, ರಷ್ಯಾ, ಭಾರತ ಮತ್ತು ಚೀನಾ ದೇಶಗಳನ್ನು ವಿವರಿಸಲು ಬ್ರಿಕ್ಸ್ ಅರ್ಥಶಾಸ್ತ್ರಜ್ಞ ಜಿಮ್ ಒ ನೀಲ್ ಅವರು 2001 ರಲ್ಲಿ "BRIC" ಎಂಬ ಪದವನ್ನು ಹುಟ್ಟುಹಾಕಿದರು.
- ಇತ್ತೀಚಿನ ವಿಸ್ತರಣೆ (BRICS+): 2024-2025 ರ ಅವಧಿಯಲ್ಲಿ, ಈ ಒಕ್ಕೂಟವು ಈಜಿಪ್ಟ್, ಇಥಿಯೋಪಿಯಾ, ಇರಾನ್, UAE ಮತ್ತು ಇಂಡೋನೇಷ್ಯಾ ದೇಶಗಳನ್ನು ಸೇರಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಮೂಲಕ ವಿಸ್ತರಣೆಗೊಂಡಿದೆ. ಸೌದಿ ಅರೇಬಿಯಾಕ್ಕೆ ಆಹ್ವಾನ ನೀಡಲಾಗಿದ್ದರೂ, ಅದು ಇನ್ನೂ ತನ್ನ ಸದಸ್ಯತ್ವವನ್ನು ಔಪಚಾರಿಕಗೊಳಿಸಿಲ್ಲ.
- ಬ್ರಿಕ್ಸ್ ಪಾಲು: ಬ್ರಿಕ್ಸ್ ಒಕ್ಕೂಟವು ವಿಶ್ವದ ಐದು ಅತಿದೊಡ್ಡ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಶೀಲ ರಾಷ್ಟ್ರಗಳನ್ನು ಒಟ್ಟುಗೂಡಿಸುತ್ತದೆ, ಇದು ಜಾಗತಿಕ ಜನಸಂಖ್ಯೆಯ 41%, ಜಾಗತಿಕ ಜಿಡಿಪಿಯ 24%, ಮತ್ತು ಜಾಗತಿಕ ವ್ಯಾಪಾರದ 16% ರಷ್ಟನ್ನು ಪ್ರತಿನಿಧಿಸುತ್ತದೆ (2028 ರ ವೇಳೆಗೆ ಬ್ರಿಕ್ಸ್ ಜಾಗತಿಕ ಆರ್ಥಿಕತೆಯ 35% ರಷ್ಟನ್ನು ಹೊಂದುವ ನಿರೀಕ್ಷೆಯಿದೆ).
- ಅಧ್ಯಕ್ಷತೆ: ಈ ವೇದಿಕೆಯ ಅಧ್ಯಕ್ಷತೆಯನ್ನು ಸದಸ್ಯ ರಾಷ್ಟ್ರಗಳ ನಡುವೆ ವಾರ್ಷಿಕವಾಗಿ ಸರದಿಯ ಮೇಲೆ ಹಂಚಿಕೊಳ್ಳಲಾಗುತ್ತದೆ.

ಬ್ರಿಕ್ಸ್ ಒಕ್ಕೂಟದ ಪ್ರಮುಖ ಉಪಕ್ರಮಗಳು:

1. ನ್ಯೂ ಡೆವಲಪ್‌ಮೆಂಟ್ ಬ್ಯಾಂಕ್ (NDB).
2. ಕಂಟಿಜೆಂಟ್ ರಿಸರ್ವ್ ಅರೇಂಜ್‌ಮೆಂಟ್ (CRA).
3. ಬ್ರಿಕ್ಸ್ ಪಾವತಿ ವ್ಯವಸ್ಥೆ.
4. ಕಸ್ತಮ್ಸ್ ಒಪ್ಪಂದಗಳು.
5. ರಿಮೋಟ್ ಸೆನ್ಸಿಂಗ್ ಉಪಗ್ರಹಗಳ ಸಮೂಹ.

ಭಾರತ-ಆಫ್ರಿಕಾ ವೇದಿಕೆ ಶೃಂಗಸಭೆ (India-Africa Forum Summit)

ಅಂತರರಾಷ್ಟ್ರೀಯ

ಸಂದರ್ಭ:

- ಇತ್ತೀಚೆಗೆ ಮುಕ್ತಾಯಗೊಂಡ ಬ್ರಿಕ್ಸ್ ಶೃಂಗಸಭೆಯ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಭಾರತವು ಮುಂದಿನ ಭಾರತ-ಆಫ್ರಿಕಾ ವೇದಿಕೆ ಶೃಂಗಸಭೆಯ ಕುರಿತಾದ ಚರ್ಚೆಯನ್ನು ಪ್ರನಾರಂಭಿಸಿದೆ.

ಭಾರತ-ಆಫ್ರಿಕಾ ವೇದಿಕೆ (India-Africa Forum):

- ಸ್ಥಾಪನೆ: ಈ ವೇದಿಕೆಯನ್ನು 2008 ರಲ್ಲಿ ಸ್ಥಾಪಿಸಲಾಗಿದ್ದು; ಇದು ಭಾರತ-ಆಫ್ರಿಕಾ ಸಹಕಾರದ ಪ್ರಮುಖ ಸಾಂಸ್ಥಿಕ ವೇದಿಕೆಯಾಗಿದೆ.
- ಶೃಂಗಸಭೆಗಳು: ಇದುವರೆಗೆ 2008, 2011, ಮತ್ತು 2015 ರಲ್ಲಿ ಶೃಂಗಸಭೆಗಳು ನಡೆದಿವೆ; ಮುಂಬರುವ 4ನೇ ಶೃಂಗಸಭೆಯನ್ನು 2026 ರಲ್ಲಿ ನಿರೀಕ್ಷಿಸಲಾಗಿದೆ.
- ಪ್ರಮುಖ ಕ್ಷೇತ್ರಗಳು: ರಾಜಕೀಯ ಸಂವಾದ, ವ್ಯಾಪಾರ ಮತ್ತು ಹೂಡಿಕೆ, ತಂತ್ರಜ್ಞಾನ ವರ್ಗಾವಣೆ, ಸಾಮರ್ಥ್ಯ ನಿರ್ಮಾಣ ಮತ್ತು ಉಭಯ ರಾಷ್ಟ್ರಗಳ ಜನರ ನಡುವಿನ ಬಾಂಧವ್ಯ ವೃದ್ಧಿಗೆ ಈ ವೇದಿಕೆ ಆದ್ಯತೆ ನೀಡುತ್ತದೆ.
- ಮೂಲಭೂತ ತತ್ವಗಳು: ದಕ್ಷಿಣ-ದಕ್ಷಿಣ ಸಹಕಾರ (South-South cooperation), ಅಂತರ್ಗತ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ, ಬಹುಪಕ್ಷೀಯತೆ ಮತ್ತು ಸುಸ್ಥಿರ ಪಾಲುದಾರಿಕೆಗಳ ಮೇಲೆ ಇದು ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತದೆ.

ಆಫ್ರಿಕನ್ ಒಕ್ಕೂಟ (African Union):

- ಸ್ಥಾಪನೆ: ಇದನ್ನು 2002 ರಲ್ಲಿ ಸ್ಥಾಪಿಸಲಾಗಿದ್ದು; ಇದು ಆರ್ಗನೈಸೇಶನ್ ಆಫ್ ಆಫ್ರಿಕನ್ ಯುನಿಟಿ (OAU) ಯ ಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ಆರಂಭವಾದ ಒಕ್ಕೂಟವಾಗಿದೆ.
- ಸದಸ್ಯರು: ಈ ಒಕ್ಕೂಟವು 55 ಆಫ್ರಿಕನ್ ದೇಶಗಳನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿದೆ.
- ಉದ್ದೇಶ: ಆಫ್ರಿಕಾ ಖಂಡದ ಏಕೀಕರಣ, ಸಹಕಾರ, ಶಾಂತಿ, ಆರ್ಥಿಕ ಪ್ರಗತಿ ಮತ್ತು ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯನ್ನು ಉತ್ತೇಜಿಸುವುದು ಇದರ ಪ್ರಮುಖ ಗುರಿಯಾಗಿದೆ.
- ದೃಷ್ಟಿಕೋನ: ವಿಸ್ತೃತವಾದ ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ಸಹಕಾರ ಮತ್ತು ಏಕೀಕರಣದ ಮೂಲಕ ಆಫ್ರಿಕಾ ಖಂಡದ ಅಪಾರ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವನ್ನು ಸಾಕಾರಗೊಳಿಸುವುದು.

ಆಚಾರ್ಯ ವಿನೋಬಾ ಭಾವೆ
ಇತಿಹಾಸ

ಸಂದರ್ಭ:

- ಪ್ರಧಾನ ಮಂತ್ರಿಯವರು ಆಚಾರ್ಯ ವಿನೋಬಾ ಭಾವೆಯವರ ಜಯಂತಿಯಂದು ಅವರಿಗೆ ನಮನ ಸಲ್ಲಿಸಿದರು.

ವಿನಾಯಕ್ ನರಹರಿ ಭಾವೆ (ವಿನೋಬಾ ಭಾವೆ) ಅವರ ಬಗ್ಗೆ:

- ಜನನ: ಇವರು 11 ಸೆಪ್ಟೆಂಬರ್ 1895 ರಂದು ಜನಿಸಿದರು; ಇವರನ್ನು ಗಾಂಧೀಜಿಯವರ ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕ ಉತ್ತರಾಧಿಕಾರಿ ಮತ್ತು ಅಹಿಂಸೆಯ ಪ್ರಮುಖ ಪ್ರತಿಪಾದಕ ಎಂದು ಪರಿಗಣಿಸಲಾಗಿದೆ.
- ಗಾಂಧೀಜಿಯವರೊಂದಿಗೆ ಒಡನಾಟ: 1916 ರಲ್ಲಿ ಗಾಂಧೀಜಿಯವರಿಂದ ಪ್ರೇರಿತರಾದ ಇವರು; ಗಾಂಧೀಜಿಯವರ ರಚನಾತ್ಮಕ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳಾದ ಖಾದಿ, ಗ್ರಾಮೋದ್ಯೋಗ, ನಯೀ ತಾಲೀಮ್, ನೈರ್ಮಲ್ಯ ಮುಂತಾದವುಗಳಲ್ಲಿ ಸಕ್ರಿಯವಾಗಿ ಪಾಲ್ಗೊಂಡರು.
- ಭೂದಾನ ಚಳುವಳಿ: ಭೂರಹಿತರಿಗೆ ಸ್ವಯಂಪ್ರೇರಿತವಾಗಿ ಭೂಮಿಯನ್ನು ಮರುಹಂಚಿಕೆ ಮಾಡಲು ಪ್ರೋತ್ಸಾಹಿಸುವ ನಿಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಇವರು ಪ್ರಸಿದ್ಧ ಭೂ-ದಾನ ಚಳುವಳಿಯನ್ನು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದರು.
- ಗೀತಾಯಿ: ಆಚಾರ್ಯ ವಿನೋಬಾ ಭಾವೆಯವರು ಭಗವದ್ಗೀತೆಯನ್ನು ಮರಾಠಿ ಭಾಷೆಗೆ ಅನುವಾದಿಸಿದ್ದಾರೆ.
- ಸಾಮಾಜಿಕ ತತ್ವಶಾಸ್ತ್ರ: ಅಹಿಂಸೆ, ಸಾಮಾಜಿಕ ಸಮಾನತೆ, ಸ್ವಯಂಸೇವೆ ಮತ್ತು

ಗ್ರಾಮೀಣ ಉನ್ನತೀಕರಣ ಇವರ ಸಾಮಾಜಿಕ ತತ್ವಶಾಸ್ತ್ರದ ಮೂಲಭೂತ ಅಂಶಗಳಾಗಿವೆ.

- ವೈಕರ್ಮ ಸತ್ಯಾಗ್ರಹ: 1925 ರಲ್ಲಿ, ಗಾಂಧೀಜಿಯವರು ಕೇರಳದ ವೈಕರ್ಮಲ್ಲಿ ಹರಿಜನರ ದೇವಾಲಯ ಪ್ರವೇಶಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಜವಾಬ್ದಾರಿಯನ್ನು ಇವರಿಗೆ ವಹಿಸಿದ್ದರು.
- ಪರಂಪರೆ: ಇವರು ಓರ್ವ ಅಪ್ರತಿಮ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಹೋರಾಟಗಾರ, ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕ ನಾಯಕ ಮತ್ತು ಭೂ ಸುಧಾರಣೆಗಳು ಹಾಗೂ ಸರ್ವೋದಯದೊಂದಿಗೆ ಗುರುತಿಸಿಕೊಂಡಿರುವ ಶ್ರೇಷ್ಠ ಸಮಾಜ ಸುಧಾರಕರಾಗಿದ್ದಾರೆ.

ಪೆರಿಮ್ ದ್ವೀಪ (ಮಯೂನ್)
ಭೂಗೋಳ

ಸಂದರ್ಭ:

- ಇರಾನ್ ಬೆಂಬಲಿತ ಹೌತಿ ಪಡೆಗಳು ಬಾಬ್ ಎಲ್-ಮಂಡೆಬ್ ಜಲಸಂಧಿಯಲ್ಲಿರುವ ಪೆರಿಮ್ ದ್ವೀಪವನ್ನು (ಮಯೂನ್) ಇತ್ತೀಚೆಗೆ ತಮ್ಮ ವಶಕ್ಕೆ ಪಡೆದುಕೊಂಡಿವೆ.

ಪೆರಿಮ್ ದ್ವೀಪ (ಮಯೂನ್)ದ ಬಗ್ಗೆ:

- ಸ್ಥಳ: ಇದು ಯೆಮನ್ನಿನ ಪಶ್ಚಿಮ ಕರಾವಳಿಯಿಂದ ಸರಿಸುಮಾರು 3.5 ಕಿ.ಮೀ ದೂರದಲ್ಲಿರುವ ಒಂದು ಸಣ್ಣ ಜ್ವಾಲಾಮುಖಿ ದ್ವೀಪವಾಗಿದೆ.
- ಕಾರ್ಯತಂತ್ರದ ಸ್ಥಳ: ಇದು ಕೆಂಪು ಸಮುದ್ರ ಮತ್ತು ಏಡನ್ ಕೊಲ್ಲಿಯ ನಡುವಿನ ಹೆಬ್ಬಾಗಿಲಾಗಿರುವ ಬಾಬ್-ಎಲ್-ಮಂಡೆಬ್ ಜಲಸಂಧಿಯ ಸಮೀಪದಲ್ಲಿ ನೆಲೆಗೊಂಡಿದೆ.
- ಭೌಗೋಳಿಕ ರಾಜಕೀಯ ಪ್ರಾಮುಖ್ಯತೆ: ಈ ದ್ವೀಪದ ಮೇಲಿನ ಹಿಡಿತವು ಕೆಂಪು ಸಮುದ್ರದ ಮೂಲಕ ಮತ್ತು ಸೂಯೆಜ್ ಕಾಲುವೆಯ ಕಡೆಗೆ ಸಾಗುವ ಹಡಗು ಸಾಗಣೆಯ ಮೇಲೆ ಕಾರ್ಯತಂತ್ರದ ನಿಯಂತ್ರಣವನ್ನು ಸಾಧಿಸಲು ಸಹಾಯ ಮಾಡುತ್ತದೆ.
- ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ಪ್ರಾಮುಖ್ಯತೆ: ಇತರ ಪ್ರಮುಖ ಜಾಗತಿಕ ಇಂಧನ-ಸಾಗಣೆ ಮಾರ್ಗಗಳಿಗೆ ನಿರಂತರವಾಗಿ ಅಡ್ಡಿಯುಂಟಾಗಿರುವ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಇದರ ಭೌಗೋಳಿಕ ಸ್ಥಳವು ಅಂತರರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಮಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಅತ್ಯಂತ ಪ್ರಮುಖವಾಗಿದೆ.

ಹೊಸ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಬ್ಯಾಂಕ್ (NDB)
ಅಂತರರಾಷ್ಟ್ರೀಯ

ಸಂದರ್ಭ:

- ಇತ್ತೀಚೆಗೆ ಜಾಗತಿಕ ಮಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಸುಸ್ಥಿರ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯನ್ನು ಉತ್ತೇಜಿಸುವ, ಅಸಮಾನತೆಯನ್ನು ಕಡಿಮೆ ಮಾಡುವ ಮತ್ತು ಉದಯೋನ್ಮುಖ ಆರ್ಥಿಕತೆಗಳನ್ನು ಬೆಂಬಲಿಸುವ ನಿಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಹೊಸ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಬ್ಯಾಂಕ್ (NDB)ನ ಪ್ರಮುಖ ಪಾತ್ರವನ್ನು ಬ್ರಿಕ್ಸ್ (BRICS) ರಾಷ್ಟ್ರಗಳು ದೃಢಪಡಿಸಿವೆ.

ಹೊಸ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಬ್ಯಾಂಕ್ / ನ್ಯೂ ಡೆವಲಪ್‌ಮೆಂಟ್ ಬ್ಯಾಂಕ್ (NDB) ಬಗ್ಗೆ:

- ಸ್ಥಾಪನೆ: ಇದನ್ನು ಬ್ರಿಕ್ಸ್ (BRICS) (ಬ್ರೆಜಿಲ್, ರಷ್ಯಾ, ಭಾರತ, ಚೀನಾ ಮತ್ತು ದಕ್ಷಿಣ ಆಫ್ರಿಕಾ) ರಾಷ್ಟ್ರಗಳಿಂದ 2015 ರಲ್ಲಿ ಸ್ಥಾಪಿಸಲಾಯಿತು.
- ಕೇಂದ್ರ ಕಚೇರಿ: ಇದರ ಪ್ರಧಾನ ಕಚೇರಿಯು ಚೀನಾದ ಶಾಂಘೈನಲ್ಲಿದೆ.
- ಸದಸ್ಯರು: ಪ್ರಸ್ತುತ 11 ದೇಶಗಳು ಇದರ ಸದಸ್ಯತ್ವವನ್ನು ಹೊಂದಿವೆ - 5 ಸಂಸ್ಥಾಪಕ ರಾಷ್ಟ್ರಗಳ ಜೊತೆಗೆ ಬಾಂಗ್ಲಾದೇಶ, ಗಂಭ, ಈಜಿಪ್ಟ್, ಅಲ್ಬೇರಿಯಾ, ಕೊಲಂಬಿಯಾ ಮತ್ತು ಉಜ್ಬೇಕಿಸ್ತಾನ್.
- ಸದಸ್ಯತ್ವ: ಬ್ಯಾಂಕ್‌ನಿಂದ ಸಾಲ ಸೌಲಭ್ಯ ಪಡೆಯುವ ಹಾಗೂ ಪಡೆಯದ (Borrowing and Non-borrowing) ಸದಸ್ಯರು ಸೇರಿದಂತೆ, ವಿಶ್ವಸಂಸ್ಥೆಯ (UN) ಎಲ್ಲಾ ಸದಸ್ಯ ರಾಷ್ಟ್ರಗಳಿಗೂ ಈ ಬ್ಯಾಂಕ್ ಸದಸ್ಯತ್ವವು

ಮುಕ್ತವಾಗಿದೆ (ವಿಧಿ 2).

- ಬಂಡವಾಳ: ಇದರ ಆರಂಭಿಕ ಅಧಿಕೃತ ಬಂಡವಾಳ \$100 ಬಿಲಿಯನ್ ಆಗಿದೆ; ಸಂಸ್ಥಾಪಕ ರಾಷ್ಟ್ರಗಳು ಸಮಾನವಾಗಿ ತಲಾ \$10 ಬಿಲಿಯನ್ ಚಂದಾದಾರಿಕೆಯನ್ನು ಒದಗಿಸಿವೆ.
- ಕಾರ್ಯಾದೇಶ: ಉದ್ಯೋಗವು ಮಾರುಕಟ್ಟೆಗಳು ಮತ್ತು ಅಭಿವೃದ್ಧಿಶೀಲ ರಾಷ್ಟ್ರಗಳಲ್ಲಿ (EMDCs) ಮೂಲಸೌಕರ್ಯ ಮತ್ತು ಸುಸ್ಥಿರ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಯೋಜನೆಗಳಿಗೆ ಹಣಕಾಸು ಒದಗಿಸುವುದು ಇದರ ಪ್ರಮುಖ ಗುರಿಯಾಗಿದೆ.
- ಇದು ಹವಾಮಾನ-ಸೈಹಿ, ವಿಪತ್ತು-ನಿರೋಧಕ, ತಂತ್ರಜ್ಞಾನ-ಚಾಲಿತ ಮತ್ತು ಸಾಮಾಜಿಕವಾಗಿ ಅಂತರ್ಗತ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯ ಮೇಲೆ ಕೇಂದ್ರೀಕರಿಸುವ ಮೂಲಕ ತನ್ನ ಯೋಜನೆಗಳನ್ನು ಸುಸ್ಥಿರ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಗುರಿಗಳು (SDGs) ಮತ್ತು ಪ್ಯಾರಿಸ್ ಒಪ್ಪಂದದೊಂದಿಗೆ ಸಂಯೋಜಿಸುತ್ತದೆ.

S-400 ಟ್ರಯಂಫ್ (S-400 Triumf)

ರಕ್ಷಣೆ

ಸಂದರ್ಭ:

- ರಕ್ಷಣಾ ಸಚಿವಾಲಯದ 2025-26ರ ವಾರ್ಷಿಕ ವರದಿಯು, ಆಪರೇಷನ್ ಸಿಂಧೂರ್ ಕಾರ್ಯಾಚರಣೆಯ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಭಾರತದ S-400 ವಾಯು-ರಕ್ಷಣಾ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ಯಶಸ್ವಿ ಕಾರ್ಯಾಚರಣೆಯ ಪಾತ್ರವನ್ನು ಎತ್ತಿ ತೋರಿಸಿದೆ.

S-400 ಟ್ರಯಂಫ್ ಕುರಿತಾದ ಮಾಹಿತಿ:

- ಮೂಲ: ಇದು ರಷ್ಯಾ ನಿರ್ಮಿತ ದೀರ್ಘ-ಶ್ರೇಣಿಯ ಮೇಲ್ಮೈಯಿಂದ-ವಾಯು ಕ್ಷಿಪಣಿ (SAM) ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಾಗಿದೆ.
- ಪಾತ್ರ: ಇದು ವಿಮಾನಗಳು, ಕ್ರೂಸ್ ಕ್ಷಿಪಣಿಗಳು, ಡ್ರೋನ್ಗಳು (UAVs) ಮತ್ತು ಕೆಲವು ಬ್ಯಾಲಿಸ್ಟಿಕ್ ಕ್ಷಿಪಣಿ ಬೆದರಿಕೆಗಳ ವಿರುದ್ಧ ಅತ್ಯಾಧುನಿಕ ಬಹು-ಹಂತದ ವಾಯು ರಕ್ಷಣೆಯನ್ನು ಒದಗಿಸುತ್ತದೆ.
- ಇಂಟರ್ಸೆಪ್ಟರ್‌ಗಳು: ಇದರೊಳಗಿನ ವಿವಿಧ ಕ್ಷಿಪಣಿಗಳು ಸರಿಸುಮಾರು 40, 120, 250 ಮತ್ತು 400 ಕಿ.ಮೀ ವರೆಗಿನ ವ್ಯಾಪಕ ಕಾರ್ಯಾಚರಣಾ ವ್ಯಾಪ್ತಿಯನ್ನು ನೀಡುತ್ತವೆ.
- ಚಲನಶೀಲತೆ: ಇದು ಕಮಾಂಡ್ ಸೆಂಟರ್, ರಾಡಾರ್/ಟ್ಯಾಕಿಂಗ್ ವ್ಯವಸ್ಥೆಗಳು, ಲಾಂಚರ್‌ಗಳು ಮತ್ತು ಬೆಂಬಲ ವಾಹನಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿರುವ ಸಂಪೂರ್ಣ ಮೊಬೈಲ್ (ಚಲಿಸುವ) ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಾಗಿದೆ.
- ಪ್ರಮುಖ ವೈಶಿಷ್ಟ್ಯ: ವಿವಿಧ ಶ್ರೇಣಿಗಳಲ್ಲಿನ ಬಹು ವೈಮಾನಿಕ ಗುರಿಗಳನ್ನು ಏಕಕಾಲದಲ್ಲಿ ಪತ್ತೆಹಚ್ಚುವ ಮತ್ತು ಸಮರ್ಥವಾಗಿ ಎದುರಿಸುವ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವನ್ನು ಇದು ಹೊಂದಿದೆ.
- S-400F: ಇದು S-400 ವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ಹಡಗು-ಆಧಾರಿತ ಆವೃತ್ತಿಯಾಗಿದೆ ಎಂದು ವರದಿಗಳು ತಿಳಿಸಿವೆ.

ಕತ್ತೆಕಿರುಬಗಳು (ಊಧಿಜಟಿಚಿ)

ಪರಿಸರ

ಸಂದರ್ಭ:

- ಚುಕ್ಕೆ ಕತ್ತೆಕಿರುಬಗಳಲ್ಲಿ (Spotted Hyenas), ಹೆಣ್ಣುಗಳು ತಾವು ದೊಡ್ಡದಾಗಿರುತ್ತವೆ ಅಥವಾ ಬಲವಾಗಿರುತ್ತವೆ ಎಂಬ ಕಾರಣಕ್ಕಾಗಿ ಗಂಡುಗಳ ಮೇಲೆ ಪ್ರಾಬಲ್ಯ ಸಾಧಿಸುವುದಿಲ್ಲ, ಬದಲಿಗೆ ಅವುಗಳು ವ್ಯಾಪಕವಾದ ಸಾಮಾಜಿಕ ಮೈತ್ರಿ ಜಾಲಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿರುವುದರಿಂದ ಪ್ರಾಬಲ್ಯ ಸಾಧಿಸುತ್ತವೆ ಎಂದು ಇತ್ತೀಚಿನ ಹೊಸ ಅಧ್ಯಯನವೊಂದು ಕಂಡುಹಿಡಿದಿದೆ.

ಕತ್ತೆಕಿರುಬಗಳ ಕುರಿತಾದ ಮಾಹಿತಿ:

- ಕುಟುಂಬ: ಹೈನಿಡೆ (Hyaenidae); ಇವು ಆಫ್ರಿಕಾ ಮತ್ತು ಏಷ್ಯಾದ

ಕೆಲವು ಭಾಗಗಳಿಗೆ ಸ್ಥಳೀಯವಾಗಿರುವ ನಾಯಿಯಂತಹ ಮಾಂಸಾಹಾರಿ ಸಸ್ತನಿಗಳಾಗಿವೆ.

- ಪ್ರಭೇದಗಳು: ಇದರಲ್ಲಿ 4 ಪ್ರಭೇದಗಳು ಕಂಡುಬರುತ್ತವೆ - ಪಟ್ಟಿ ಕತ್ತೆಕಿರುಬ, ಕಂದು ಕತ್ತೆಕಿರುಬ, ಚುಕ್ಕೆ ಕತ್ತೆಕಿರುಬ ಮತ್ತು ಆಡ್ವರ್ಡ್ಸ್ (Aardwolf).
- ಭಾರತ: ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಪಟ್ಟಿ ಕತ್ತೆಕಿರುಬ (ಹೈನಾ ಹೈನಾ)ಗಳು ಕಂಡುಬರುತ್ತವೆ.
- ಆವಾಸಸ್ಥಾನ: ಇವು ಶುಷ್ಕ/ಅರೆ-ಶುಷ್ಕ ಹುಲ್ಲುಗಾವಲುಗಳು, ಪೊದೆಗಳು, ಮರುಭೂಮಿಗಳು ಮತ್ತು ಬಯಲು ಕಾಡುಗಳಲ್ಲಿ ವಾಸಿಸುತ್ತವೆ.
- ಹೊಂದಾಣಿಕೆಗಳು: ಇವು ಅತ್ಯುತ್ತಮ ರಾತ್ರಿ ದೃಷ್ಟಿ ಮತ್ತು ಶ್ರವಣ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವನ್ನು ಹೊಂದಿವೆ; ಅಲ್ಲದೆ ಇವು ಬಹುಪಾಲು ನಿಶಾಚರಿಗಳಾಗಿವೆ.
- ಪರಿಸರ ಪಾತ್ರ: ಇವು ಪ್ರಾಣಿಗಳ ಕಳೆಬರಹಗಳನ್ನು ತಿನ್ನುತ್ತವೆ → ಇದರಿಂದಾಗಿ ಪೋಷಕಾಂಶಗಳ ಮರುಬಳಕೆ ಮತ್ತು ರೋಗ ನಿಯಂತ್ರಣಕ್ಕೆ ಇವು ಸಹಾಯಕವಾಗಿವೆ.
- IUCN ಸ್ಥಾನಮಾನ: ಪಟ್ಟಿ ಮತ್ತು ಕಂದು ಕತ್ತೆಕಿರುಬ - ಅಳಿವಿನಂಚಿನಲ್ಲಿರುವ (NT); ಚುಕ್ಕೆ ಕತ್ತೆಕಿರುಬ ಮತ್ತು ಆಡ್ವರ್ಡ್ಸ್ - ಕಡಿಮೆ ಕಾಳಜಿ (LC) ಹೊಂದಿರುವ ಪ್ರಭೇದಗಳಾಗಿವೆ.

ಭಾರತ-ವಿಯೆಟ್ನಾಂ ಸಂಬಂಧಗಳು

ಅಂತರರಾಷ್ಟ್ರೀಯ

ಸಂದರ್ಭ:

- ಇಂಡೋ-ಪೆಸಿಫಿಕ್ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಚೀನಾದ ಹೆಚ್ಚುತ್ತಿರುವ ಪ್ರಾಬಲ್ಯದ ನಡುವೆ, ರಕ್ಷಣಾ ಸಾಧನಗಳ ಜಂಟಿ-ಉತ್ಪಾದನೆ ಸೇರಿದಂತೆ ರಕ್ಷಣೆ ಮತ್ತು ಭದ್ರತಾ ಸಹಕಾರವನ್ನು ಗಾಢವಾಗಿಸಲು ಭಾರತ ಮತ್ತು ವಿಯೆಟ್ನಾಂ ಇತ್ತೀಚೆಗೆ ಒಪ್ಪಿಕೊಂಡಿವೆ.

ಭಾರತ-ವಿಯೆಟ್ನಾಂ ಸಂಬಂಧಗಳು:

- ರಾಜತಾಂತ್ರಿಕ ಸಂಬಂಧಗಳು: ಉಭಯ ದೇಶಗಳ ನಡುವಿನ ರಾಜತಾಂತ್ರಿಕ ಸಂಬಂಧಗಳನ್ನು 1972 ರಲ್ಲಿ ಸ್ಥಾಪಿಸಲಾಯಿತು; ನಂತರ ಇದನ್ನು 2016 ರಲ್ಲಿ ಸಮಗ್ರ ಕಾರ್ಯತಂತ್ರದ ಪಾಲುದಾರಿಕೆ (CSP) ಯಾಗಿ ಮೇಲ್ದರ್ಜೆಗೇರಿಸಲಾಗಿದೆ.
- ರಾಜಕೀಯ: ಭಾರತದ ಆಕ್ಟ್ ಈಸ್ಟ್ ಪಾಲಿಸಿ (Act East Policy) ಮತ್ತು ಇಂಡೋ-ಪೆಸಿಫಿಕ್ ದೃಷ್ಟಿಕೋನದ ಅಡಿಯಲ್ಲಿ ಬಲವಾದ ಒಮ್ಮತವಿದೆ; ಆಸಿಯಾನ್ (ASEAN) ಒಕ್ಕೂಟದೊಂದಿಗಿನ ಭಾರತದ ನಿಶ್ಚಿತಾರ್ಥದಲ್ಲಿ ವಿಯೆಟ್ನಾಂ ಪ್ರಮುಖ ಪಾತ್ರ ವಹಿಸುತ್ತದೆ.
- ರಕ್ಷಣೆ ಮತ್ತು ಭದ್ರತೆ: ರಕ್ಷಣಾ ಪಾಲುದಾರಿಕೆಯು ಮಿಲಿಟರಿ ವಿನಿಮಯಗಳು, ತರಬೇತಿ, ಸಾಮರ್ಥ್ಯ ನಿರ್ಮಾಣ, ಕಡಲ ಭದ್ರತೆ ಮತ್ತು ರಕ್ಷಣಾ ಉದ್ಯಮದ ಸಹಕಾರವನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿದೆ.
- ಸಾಗರ ಸಂಬಂಧ: ವಿಶ್ವಸಂಸ್ಥೆಯ ಸಮುದ್ರ ಕಾನೂನು ಒಪ್ಪಂದ (UNCLOS) ಮತ್ತು ನೌಕಾಯಾನದ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯವನ್ನು ಗೌರವಿಸುವುದು ಸೇರಿದಂತೆ ದಕ್ಷಿಣ ಚೀನಾ ಸಮುದ್ರದಲ್ಲಿ ಪರಸ್ಪರ ಸಹಕಾರ ನೀಡಲಾಗುತ್ತಿದೆ.
- ಆರ್ಥಿಕತೆ: ಉಭಯ ದೇಶಗಳ ದ್ವಿಪಕ್ಷೀಯ ವ್ಯಾಪಾರವು ಸುಮಾರು \$15 ಬಿಲಿಯನ್ ನಷ್ಟಿದೆ, ಫಾರ್ಮಾಸ್ಯೂಟಿಕಲ್ಸ್, ಐಟಿ (IT), ಕೃಷಿ, ಜವಳಿ ಮತ್ತು ಇಂಧನ ಕ್ಷೇತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಸಹಕಾರವಿದೆ.
- ಸಂಪರ್ಕ: ಆಸಿಯಾನ್-ಭಾರತ ಸಂಪರ್ಕ (ASEAN-India connectivity) ಉಪಕ್ರಮಗಳು ಭೌತಿಕ, ಡಿಜಿಟಲ್ ಮತ್ತು ಸಾಗರ ಸಂಪರ್ಕಗಳನ್ನು ಬಲಪಡಿಸುತ್ತವೆ.
- ಇಂಧನ/ಶಕ್ತಿ: ಭಾರತೀಯ ಕಂಪನಿಗಳು ವಿಯೆಟ್ನಾಂನ ತೈಲ ಮತ್ತು ಅನಿಲ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಆಸಕ್ತಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿವೆ; ಈ ಸಹಕಾರವು ನವೀಕರಿಸಬಹುದಾದ ಇಂಧನ ಕ್ಷೇತ್ರಕ್ಕೂ ವಿಸ್ತರಿಸಿದೆ.
- ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ: ಎರಡು ದೇಶಗಳು ಹಂಚಿಕೊಂಡ ಬೌದ್ಧ ಮತ್ತು ನಾಗರಿಕತೆಯ ಸಂಪರ್ಕಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿವೆ; ವಿಯೆಟ್ನಾಂನಲ್ಲಿರುವ ಚಾಮ್ ಸ್ಮಾರಕಗಳ ಸಂರಕ್ಷಣೆ ಮತ್ತು ಪುನಃಸ್ಥಾಪನೆಗೆ ಭಾರತವು ಬೆಂಬಲ ನೀಡುತ್ತದೆ.

- ಸವಾಲುಗಳು: ದಕ್ಷಿಣ ಚೀನಾ ಸಮುದ್ರದ ಉದ್ದಿಗ್ನತೆಗಳು, ವ್ಯಾಪಾರ ಅಸಮತೋಲನ, ಸೀಮಿತ ಸಂಪರ್ಕ ಮತ್ತು ಇತರ ಪ್ರಮುಖ ರಾಷ್ಟ್ರಗಳಿಂದ ಎದುರಾಗುವ ಸ್ಪರ್ಧೆಗಳು ಪ್ರಮುಖ ಸವಾಲುಗಳಾಗಿವೆ.

ಹಿಂದಿ ದಿವಸ್ 2026

ರಾಜಕೀಯ

ಸಂದರ್ಭ:

- ಹಿಂದಿ ದಿವಸ್: 14 ಸೆಪ್ಟೆಂಬರ್ - 1949 ರಲ್ಲಿ ಸಂವಿಧಾನ ರಚನಾ ಸಭೆಯು ದೇವನಾಗರಿ ಲಿಪಿಯಲ್ಲಿರುವ ಹಿಂದಿ ಭಾಷೆಯನ್ನು ಒಕ್ಕೂಟದ ಅಧಿಕೃತ ಭಾಷೆಯಾಗಿ ಅಂಗೀಕರಿಸಿದ್ದನ್ನು ಈ ದಿನವು ಸ್ಮರಿಸುತ್ತದೆ.

ಪ್ರಮುಖ ಅಂಶಗಳು:

- ಮುನ್ಸಿ-ಅಯ್ಯಂಗಾರ್ ಸೂತ್ರ: ಈ ಸೂತ್ರವು ಭಾರತದ ಭಾಷಾ ವೈವಿಧ್ಯತೆಯೊಂದಿಗೆ ಹಿಂದಿ ಭಾಷೆಯ ಪ್ರಚಾರವನ್ನು ಸಮತೋಲನಗೊಳಿಸಿತು.
- ವಿಧಿ 343: ಈ ವಿಧಿಯು ಹಿಂದಿ (ದೇವನಾಗರಿ ಲಿಪಿ) ಯನ್ನು ಒಕ್ಕೂಟದ ಅಧಿಕೃತ ಭಾಷೆಯನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿತು; ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಭಾಷೆಯು ಆರಂಭಿಕವಾಗಿ 15 ವರ್ಷಗಳ ಕಾಲ ಆಡಳಿತಾತ್ಮಕ ಉದ್ದೇಶಗಳಿಗಾಗಿ ಮುಂದುವರೆಯಿತು.
- ವಿಧಿ 344: ಹಿಂದಿ ಭಾಷೆಯ ಪ್ರಗತಿಪರ ಬಳಕೆಗಾಗಿ ಆಯೋಗ ಮತ್ತು ಸಂಸದೀಯ ಸಮಿತಿಯ ರಚನೆಗೆ ಅವಕಾಶ ಮಾಡಿಕೊಡುತ್ತದೆ.
- ವಿಧಿ 345: ರಾಜ್ಯಗಳು ಒಂದು ಅಥವಾ ಹೆಚ್ಚಿನ ಭಾಷೆಗಳನ್ನು ತಮ್ಮ ರಾಜ್ಯದ ಅಧಿಕೃತ ಭಾಷೆಯಾಗಿ ಅಳವಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಅವಕಾಶ ಕಲ್ಪಿಸುತ್ತದೆ.
- ವಿಧಿ 351: ಒಕ್ಕೂಟ ಸರ್ಕಾರವು ಹಿಂದಿ ಭಾಷೆಯ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಮತ್ತು ಪ್ರಚಾರಕ್ಕಾಗಿ ನಿರ್ದೇಶನ ನೀಡುವುದನ್ನು ಕಡ್ಡಾಯಗೊಳಿಸುತ್ತದೆ.

ಮುಟ್ಟು ಕಾಳು (Moth Bean)

ಆರ್ಥಿಕತೆ

ಸಂದರ್ಭ:

- ಜೋಧ್ಧುರದ ICAR-ಕೇಂದ್ರೀಯ ಶುಷ್ಕ ವಲಯ ಸಂಶೋಧನಾ ಸಂಸ್ಥೆ (CAZRI) ಅಭಿವೃದ್ಧಿಪಡಿಸಿದ ಮುಟ್ಟು ಕಾಳಿನ (Moth Bean) ತಳಿಗಳು ಎಲ್-ನಿನೊ (El Niño) ವರ್ಷದಲ್ಲಿ ಗಮನಾರ್ಹ ಸ್ಥಿತಿಸ್ಥಾಪಕತ್ವವನ್ನು ಪ್ರದರ್ಶಿಸಿವೆ.

ಮುಟ್ಟು ಕಾಳು (ವಿಗ್ನಾ ಅಕೋನಿಟಿಫೋಲಿಯಾ - Vigna aconitifolia):

- ಕುಟುಂಬ: ಫ್ಯಾಬೇಸಿ (Fabaceae); ಇದನ್ನು ಮ್ಯಾಟ್ ಬೀನ್ ಅಥವಾ ಡ್ಯೂ ಬೀನ್ (mat bean/dew bean) ಎಂದೂ ಕರೆಯಲಾಗುತ್ತದೆ.
- ಮೂಲ: ದಕ್ಷಿಣ ಏಷ್ಯಾ; ಇದನ್ನು ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಬಿಸಿ, ಶುಷ್ಕ ಮತ್ತು ಅರೆ-ಶುಷ್ಕ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಬೆಳೆಯಲಾಗುತ್ತದೆ.
- ಪ್ರಮುಖ ಪ್ರದೇಶ: ಪಶ್ಚಿಮ ರಾಜಸ್ಥಾನದ ಥಾರ್ ಮರುಭೂಮಿ; ಹಾಗೆಯೇ ಗುಜರಾತ್, ಹರಿಯಾಣ ಮತ್ತು ಪಂಜಾಬ್ ರಾಜ್ಯಗಳಲ್ಲೂ ಬೆಳೆಯಲಾಗುತ್ತದೆ.
- ಹವಾಮಾನ-ಸ್ಥಿತಿಸ್ಥಾಪಕ: ಇದು ಬರ ಮತ್ತು ಇತರ ಅಚೈವಿಕ ಹಾಗೂ ಜೈವಿಕ ಒತ್ತಡಗಳನ್ನು ಸಹಿಸಿಕೊಳ್ಳಬಲ್ಲದು, ಇದರಿಂದಾಗಿ ಇದು ಮಳೆಯಾಶ್ರಿತ ಕೃಷಿಗೆ ಹೆಚ್ಚು ಸೂಕ್ತವಾಗಿದೆ.
- ಪೋಷಣೆ: ಇದು ಪ್ರೋಟೀನ್ ಭರಿತ ದ್ವಿದಳ ಧಾನ್ಯವಾಗಿದೆ; ಇದನ್ನು ಆಹಾರ ಮತ್ತು ಮೇವು ಎರಡಕ್ಕೂ ವ್ಯಾಪಕವಾಗಿ ಬಳಸಲಾಗುತ್ತದೆ.
- ವಿಸ್ತೀರ್ಣ: ಇದನ್ನು ದೇಶದಲ್ಲಿ ಸುಮಾರು 10 ಲಕ್ಷ ಹೆಕ್ಟೇರ್‌ಗಳಲ್ಲಿ ಕೃಷಿ ಮಾಡಲಾಗುತ್ತಿದ್ದು, ಬಹುಪಾಲು ಕೃಷಿಯು ಪಶ್ಚಿಮ ರಾಜಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ.
- ಪ್ರಾಮುಖ್ಯತೆ: ಇದು ಶುಷ್ಕ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಆಹಾರ ಮತ್ತು ಪೌಷ್ಟಿಕಾಂಶದ

ಭದ್ರತೆಯನ್ನು ಬೆಂಬಲಿಸುತ್ತದೆ; CAZRI ಅಭಿವೃದ್ಧಿಪಡಿಸಿದ ತಳಿಗಳು ತೀವ್ರ ಎಲ್ ನಿನೊ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಗಳಲ್ಲೂ ಸಹ ಸ್ಥಿತಿಸ್ಥಾಪಕತ್ವವನ್ನು ತೋರಿಸಿವೆ.

ಗುಚ್ಚಿ ಅಣಬೆಗಳು (Gucchi Mushrooms)

ಪರಿಸರ

ಸಂದರ್ಭ:

- ಇತ್ತೀಚೆಗೆ ನಡೆದ 2026ರ ಬ್ರಿಕ್ಸ್ ಶೃಂಗಸಭೆಯ ಔತಣಕೂಟದಲ್ಲಿ, ಅಪರೂಪದ ಹಿಮಾಲಯನ್ ಮೊರೆಲ್ ಅಣಬೆಗಳನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿರುವ ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕ ಖಾದ್ಯವಾದ 'ಗುಚ್ಚಿ ಮರ್ಮಿಕ್' (Gucchi Marmik) ಅನ್ನು ಬಡಿಸಲಾಯಿತು.

ಗುಚ್ಚಿ ಅಣಬೆಗಳು (ಮೊರ್ಚೆಲ್ಲಾ ಎಸ್ಕುಲೆಂಟಾ - Morchella esculenta):

- ವೈಜ್ಞಾನಿಕ ಹೆಸರು: ಮೊರ್ಚೆಲ್ಲಾ ಎಸ್ಕುಲೆಂಟಾ (Morchella esculenta); ಇದನ್ನು ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಮೊರೆಲ್ ಅಣಬೆ ಎಂದು ಕರೆಯಲಾಗುತ್ತದೆ.
- ವ್ಯಾಪ್ತಿ: ಇದು ಭಾರತದ ಜಮ್ಮು ಮತ್ತು ಕಾಶ್ಮೀರ, ಹಿಮಾಚಲ ಪ್ರದೇಶ ಹಾಗೂ ಉತ್ತರಾಖಂಡದ ಹಿಮಾಲಯ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ನೈಸರ್ಗಿಕವಾಗಿ ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ.
- ಆವಾಸಸ್ಥಾನ: ಪರ್ವತಮಯ ಕೋನಿಫೆರಸ್ ಅರಣ್ಯಗಳು; ಇವುಗಳ ಬೆಳವಣಿಗೆಗೆ ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಮಣ್ಣು, ತೇವಾಂಶ, ತಾಪಮಾನದ ಏಕೀಕೃತಗಳು ಮತ್ತು ಹಿಮ ಕರಗುವಿಕೆಯ ಅಗತ್ಯವಿರುತ್ತದೆ.
- ಸ್ವಭಾವ: ಇದು ಅಪರೂಪದ, ಕಾಡು ಅಣಬೆಯಾಗಿದೆ; ಇವುಗಳನ್ನು ವಾಣಿಜ್ಯಕವಾಗಿ ಕೃಷಿ ಮಾಡುವುದು ಅತ್ಯಂತ ಕಷ್ಟಕರವಾಗಿದೆ.
- ಸಂಗ್ರಹಣೆ: ಕಡಿಮೆ ಅವಧಿಯ ಋತುಮಾನ ಮತ್ತು ಕಡಿದಾದ ಭೂಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಇವುಗಳನ್ನು ಕೊಯ್ಲು ಮಾಡುವುದು ಶ್ರಮದಾಯಕವಾಗಿರುವುದರಿಂದ, ಇವುಗಳು ಮಾರುಕಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚಿನ ಬೆಲೆಯನ್ನು ಹೊಂದಿವೆ.
- ಪೋಷಣೆ: ಇವು ಪ್ರೋಟೀನ್, ನಾರು ಮತ್ತು ಉತ್ಕರ್ಷಣ ನಿರೋಧಕ (antioxidants) ಗಳಿಂದ ಸಮೃದ್ಧವಾಗಿವೆ; ಪರಿಸ್ಥಿತಿಗಳು ಮತ್ತು ಸಂಸ್ಕರಣಾ ವಿಧಾನದ ಆಧಾರದ ಮೇಲೆ ಇದರಲ್ಲಿನ ವಿಟಮಿನ್ ಡಿ ಪ್ರಮಾಣವು ಬದಲಾಗುತ್ತದೆ.
- ಆರ್ಥಿಕತೆ: ಉತ್ತಮ ಗುಣಮಟ್ಟದ ಒಣಗಿದ ಗುಚ್ಚಿ ಅಣಬೆಗಳು ಕೆಜಿಗೆ ₹15,000 ದಿಂದ ₹40,000 ವರೆಗೆ ಬೆಲೆಬಾಳುತ್ತವೆ.

ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಇಂಜಿನಿಯರ್‌ಗಳ ದಿನ

ಕರ್ನಾಟಕ ದರ್ಶನ

ಸಂದರ್ಭ:

- ಶ್ರೇಷ್ಠ ಇಂಜಿನಿಯರ್ ಸರ್ ಎಂ. ವಿಶ್ವೇಶ್ವರಯ್ಯನವರ ಜನ್ಮದಿನದ ಸ್ಮರಣಾರ್ಥವಾಗಿ ಪ್ರತಿ ವರ್ಷ ಸೆಪ್ಟೆಂಬರ್ 15 ರಂದು ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಇಂಜಿನಿಯರ್‌ಗಳ ದಿನವನ್ನು ಆಚರಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ.

ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಇಂಜಿನಿಯರ್‌ಗಳ ದಿನದ ಕುರಿತು:

- ಆಚರಿಸುವ ದಿನ: 15ನೇ ಸೆಪ್ಟೆಂಬರ್.
- ಉದ್ದೇಶ: ಶ್ರೇಷ್ಠ ಇಂಜಿನಿಯರ್ ಮೋಕ್ಷಗುಂಡಂ ವಿಶ್ವೇಶ್ವರಯ್ಯನವರ ಸಾಧನೆಗಳನ್ನು ಗುರುತಿಸುವುದು ಮತ್ತು ಗೌರವಿಸುವುದು.
- ಸೂಚನೆ: ಇದು ಯುನೆಸ್ಕೋ (UNESCO) ವತಿಯಿಂದ ಪ್ರತಿ ವರ್ಷ ಮಾರ್ಚ್ 4 ರಂದು ಆಚರಿಸಲಾಗುವ ವಿಶ್ವ ಇಂಜಿನಿಯರ್‌ಗಳ ದಿನಕ್ಕಿಂತ ಭಿನ್ನವಾಗಿದೆ.

ಮೋಕ್ಷಗುಂಡಂ ವಿಶ್ವೇಶ್ವರಯ್ಯನವರ ಪರಿಚಯ:

- ಜನನ: ಇವರು 1861 ರಲ್ಲಿ ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಜನಿಸಿದರು.

- **ಶಿಕ್ಷಣ:** ಇವರು ಮೈಸೂರು ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯದಿಂದ ಕಲಾ ವಿಭಾಗದಲ್ಲಿ (BA) ಪದವಿಯನ್ನು ಮುಗಿಸಿ ನಂತರ ಪುಣೆಯ ಕಾಲೇಜ್ ಆಫ್ ಸೈನ್ಸ್‌ನಿಂದ ಸಿವಿಲ್ ಇಂಜಿನಿಯರಿಂಗ್ ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡಿದರು, ಬಳಿಕ ದೇಶದ ಅತ್ಯಂತ ಪ್ರಸಿದ್ಧ ಇಂಜಿನಿಯರ್‌ಗಳಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬರಾಗಿ ರೂಪುಗೊಂಡರು.
- **ಸೇವೆ:** ಇವರು 1909 ರಲ್ಲಿ ಮೈಸೂರು ಸಂಸ್ಥಾನದ ಮುಖ್ಯ ಇಂಜಿನಿಯರ್ ಆಗಿ ಮತ್ತು 1912 ರಲ್ಲಿ ಮೈಸೂರು ಸಂಸ್ಥಾನದ ದಿವಾನ್ ಆಗಿ ಸೇವೆ ಸಲ್ಲಿಸಿದರು, ಈ ಹುದ್ದೆಯನ್ನು ಅವರು ಏಳು ವರ್ಷಗಳ ಕಾಲ ಅಲಂಕರಿಸಿದ್ದರು.
- **ನಿಧನ:** ಇವರು 1962 ರಲ್ಲಿ ಕರ್ನಾಟಕದ ಬೆಂಗಳೂರಿನಲ್ಲಿ ನಿಧನರಾದರು.

ಪ್ರಮುಖ ಕೊಡುಗೆಗಳು:

- **ಭಾರತೀಯ ಆರ್ಥಿಕತೆಯ ಯೋಜಕ:** ಅವರು ಭಾರತದಲ್ಲಿ 'ಯೋಜಿತ ಆರ್ಥಿಕತೆ'ಯ (Planned Economy - 1934) ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗೆ ಒತ್ತು ನೀಡಿದ ಓರ್ವ ದೂರದೃಷ್ಟಿಯುಳ್ಳ ಇಂಜಿನಿಯರ್ ಆಗಿದ್ದರು.
- **ಕೃಷ್ಣರಾಜ ಸಾಗರ ಅಣೆಕಟ್ಟು:** ಮೈಸೂರಿನಲ್ಲಿ ಕೃಷ್ಣರಾಜ ಸಾಗರ (KRS) ಅಣೆಕಟ್ಟಿನ ನಿರ್ಮಾಣದ ಉಸ್ತುವಾರಿ ವಹಿಸಿದ್ದ ಮುಖ್ಯ ಇಂಜಿನಿಯರ್ ಆಗಿದ್ದರು.
- **ಖಡಕ್ವಾಸ್ಲಾ ಜಲಾಶಯ:** 1903 ರಲ್ಲಿ ಪುಣೆಯ ಖಡಕ್ವಾಸ್ಲಾ ಜಲಾಶಯದಲ್ಲಿನ ಸ್ವಯಂಚಾಲಿತ ಫ್ಲಡ್‌ಗೆಟ್ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ವಿನ್ಯಾಸ ಮತ್ತು ಪೇಟೆಂಟ್ ಪಡೆಯುವಲ್ಲಿ ಅವರು ಪ್ರಮುಖ ಪಾತ್ರ ವಹಿಸಿದ್ದರು.
- **ನೀರು ಹರಿವಿನ ವ್ಯವಸ್ಥೆ - 1908** ರಲ್ಲಿ ಹೈದರಾಬಾದ್‌ನಲ್ಲಿ ಸಂಭವಿಸಿದ ವಿನಾಶಕಾರಿ ಪ್ರವಾಹದ (ಮೂಸಿ ನದಿ) ನಂತರ, ಭವಿಷ್ಯದಲ್ಲಿ ನಗರವನ್ನು ಇಂತಹ ಪ್ರವಾಹಗಳಿಂದ ರಕ್ಷಿಸಲು ಅವರು ನೀರು ಹರಿವಿನ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ವಿನ್ಯಾಸಗೊಳಿಸಿದರು.
- **ರಸ್ತೆ ಯೋಜನೆ:** ತಿರುಮಲ ಮತ್ತು ತಿರುಪತಿ ನಡುವೆ ರಸ್ತೆ ನಿರ್ಮಾಣಕ್ಕೆ ಯೋಜನೆಯನ್ನು ರೂಪಿಸಿದ ಕೀರ್ತಿ ಇವರಿಗೆ ಸಲ್ಲುತ್ತದೆ.

- **ರೈಲು ಮಾರ್ಗಗಳು:** ಅವರು ಮೈಸೂರು ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ಹಲವಾರು ಹೊಸ ರೈಲು ಮಾರ್ಗಗಳನ್ನು ಸಹ ನಿಯೋಜಿಸಿದರು.
- **ನೀರು ಸರಬರಾಜು ಕಾಮಗಾರಿಗಳು:** 1895 ರಲ್ಲಿ ಸಕ್ಕೂರಿನ ಪುರಸಭೆಗೆ ನೀರು ಸರಬರಾಜು ಕಾಮಗಾರಿಗಳನ್ನು ವಿನ್ಯಾಸಗೊಳಿಸಿ ಅನುಷ್ಠಾನಕ್ಕೆ ತಂದರು.
- **ಬ್ಲಾಕ್ ಸಿಸ್ಟಮ್ (Block System):** ಅಣೆಕಟ್ಟುಗಳಲ್ಲಿ ನೀರು ಪೋಲಾಗುವುದನ್ನು ತಡೆಯುವ ಬ್ಲಾಕ್ ಸಿಸ್ಟಮ್ ನ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯ ಶ್ರೇಯಸ್ಸು ಸಹ ಇವರಿಗೆ ಸಲ್ಲುತ್ತದೆ.
- **ಸ್ಥಾಪನೆಗಳು:** ಮೈಸೂರು ಸೋಪ್ ಫ್ಯಾಕ್ಟರಿ, ಮೈಸೂರು ಐರನ್ ಮತ್ತು ಸ್ಟೀಲ್ ವರ್ಕ್ಸ್ (ಭದ್ರಾವತಿ), ಶ್ರೀ ಜಯಚಾಮರಾಜೇಂದ್ರ ಪಾಲಿಕೆಕ್ವಿಕ್ ಸಂಸ್ಥೆ, ಬೆಂಗಳೂರು ಕೃಷಿ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ ಮತ್ತು ಸ್ಟೇಟ್ ಬ್ಯಾಂಕ್ ಆಫ್ ಮೈಸೂರು ಸ್ಥಾಪನೆಗೆ ಇವರು ಕಾರಣರಾದರು.

ಗೌರವಗಳು ಮತ್ತು ಪ್ರಶಸ್ತಿಗಳು:

- **ನೈಟ್ ಕಮಾಂಡರ್ :** 1915 ರಲ್ಲಿ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಒಳಿತಿಗಾಗಿ ನೀಡಿದ ಕೊಡುಗೆಗಳಿಗಾಗಿ ಕಿಂಗ್ ಜಾರ್ಜ್ ಗೆ ರವರಿಂದ ನೈಟ್ ಕಮಾಂಡರ್ ಆಫ್ ದಿ ಬ್ರಿಟಿಷ್ ಇಂಡಿಯನ್ ಎಂಪೈರ್ ಆಗಿ 'ನೈಟ್' ಪ್ರಶಸ್ತಿಯನ್ನು ಪಡೆದರು.
- ಅವರಿಗೆ ಲಂಡನ್ ಇನ್ಸ್ಟಿಟ್ಯೂಷನ್ ಆಫ್ ಸಿವಿಲ್ ಇಂಜಿನಿಯರ್ಸ್‌ನಿಂದ ಸತತ 50 ವರ್ಷಗಳ ಕಾಲ ಗೌರವ ಸದಸ್ಯತ್ವವನ್ನು ನೀಡಲಾಗಿತ್ತು.
- 1955 ರಲ್ಲಿ ಭಾರತದ ಅತ್ಯುನ್ನತ ನಾಗರಿಕ ಗೌರವವಾದ 'ಭಾರತ ರತ್ನ' ಪ್ರಶಸ್ತಿಯನ್ನು ಅವರಿಗೆ ಪ್ರದಾನ ಮಾಡಲಾಯಿತು.

ಪ್ರಮುಖ ಪುಸ್ತಕಗಳು:

- 'ರೀಕನ್ಸ್ಟ್ರಕ್ಟಿಂಗ್ ಇಂಡಿಯಾ' (Reconstructing India) ಮತ್ತು 'ಪ್ಲಾನ್ಡ್ ಎಕಾನಮಿ ಆಫ್ ಇಂಡಿಯಾ' (Planned Economy of India).